

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Állás-
keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb
hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre
küldendő be; lehet 10 filléres levélbé-
lyegeken is. Jelíges hirdetések feladói-
nak címeit titokként kezeljük, a jelíges
levelek továbbításához 20 fillér bélyeg
mellékelendő.

A polgári orth. izr. hitközség a meg-
üresedett kántor-metszői állásra pályá-
zatot hirdet. Pályázótól megkívántatik,
hogy sajtókat übjak, majhel, 40 éven
aluli magyar állampolgár és több év óta
működésben levő legyen. Próbaelőkád-
kozásra és költségmegtérítésre csak a
meghívottak tarthatnak igényt. Fizetés
megegyezés szerint.

Morgenstern Fülöp
hitk. elnök, Polgár

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)

Fried Ilonkát Szakoldról eljegyezte
Taub Adolf Miskolc.

Ellbogen Margitkát Hajdunánás, elje-
gyezte Steinmetz Herman Rakamaz.

Rosinger Magda és dr. Sarudi László
orvos, Balkány, jegyesek.

Fülep Borka Téglás, Klein Elemér Me-
zőkaszony (Kosino) jegyesek.

Fein Ella Szeged, Stuhl Aladár Makó
jegyesek. (M.k.é.h.)

Klein Pirike Sevlus-Nagyszöllös és
Lebovits Lipót Vác jegyesek. (M.k.é.h.)

Friedmann Gittuska Gyöngyös, Schön-
delheim Dávid Gyöngyös jegyesek. (A
gyöngyösi T. B. sziv. gratulálja elnökét.)

Stern Anny, Stern Sándor abbaziai fő-
rabbi leánya és Granitz Pietro cs. és kir-
olasz főhadnagy Fiuméből, f. hó 11-én
házasságot kötöttek.

Fried Vilmos okl. rabbi (Debrecen)
fehérgyarmati ros jesívának, Neumann
Szörelivel a cigándi főrabbi leányával
való eljegyzéséhez szívélyesen gratulál
a Fehérgyarmati Jesiva Vezetősége.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ék-
szerárak legmegbízhatóbb vétel és el-
adási forrása. GESTETNER IMRE,
Ujpest, Király-u. 47. Budapesti telefon
2-945-60. Ékszertervező.

A karcuság titka
EHRENTÁLNÉ Geczovits Renée
fűzőszalon, Dohány-u. 39.
Telefon: 14-02-64.

A nyári divatot domináló
különleges szövet-, sejlem- és mosókele-ujdonságaink
árban, minőségben, választékban vezetnek

SPITZ Hermann Budapest, Erzsébet körút 34.
Telefon: 1-44-3-52

Szombati és ünnepnap zárva. — Saját ház. — Royal Színházzal szemben.

Apró hirdetések

FESTÉK, háztartási cikkek, szappan
beeresztő, stb. illatszerek, tűzifa, szén,
legolcsóbban. Kívánatra házhoz szállít-
va. Friedmann festékkereskedő VI.
Kazár-u. 2. Telefon: 1-269-23. (Szom-
baton zárva.)

HELYI KÉPVISELŐKET keresek. Na-
gyobb városokban fűszer, csemegeke-
reskedőknél, kávésoknál jól bevezetett
kereskedelmi ügynökségek ajánlatait
„Tápszeripar” jelígre kérem.

KI FOGADNA ÖRÖKBE, mint család-
tagot, 10 éves, szolid, vallásos, házi-
munkában segédkező, szorgalmas árva-
leánykát? Az írjon: Jungreisz főrabbi-
hoz, Nyírmada.

Jelíges hirdetések feladóinak cí-
meit diszkrécióban tartjuk.

LAKODALMAKAT, banketteket a leg-
szébb kivitelben, legolcsóbban szervi-
roz, ujonnan elegánsan berendezett
százterítékes helyiségekben: Klein orth.
kóser étterme, Debrecen, Piac-u. 66.

KERESEK azonnali belépésre, igény-
megjelöléssel, szedő-gépmestert, ki
gyorssajtó kezelését tökéletesen bírja.
Héber szedők előnyben. Cím a kiadóban
DRŐSEKAT németül, ünnepélyes alkalmakra
(barmiczvó, chaszene, próba- és
székfoglaló, stb.), 5,50 P előzetes be-
küldése ellenében; psetilit külön díja-
zással, diszkréció mellett szállít:
Braun Izráel rabbi, Bpest, Szövetség-
utca 43.

SADCHEN nagy összeköttetéssel, benő-
sülési lehetőségekkel: G. J. Budapest,
Rózsau. 54. I. 23. (Értekezés d.u. 2-4.)

SZOMBATTARTÓ tanuló vegyeskeres-
kedésbe felvétetik. Goldstein Mór, Gé-
gény.

שׁוֹת מִי יְהוּדָה fűzve 3.20 P.,
kötvé 4 P, finom papíron frankó: Alt-
mann főrabbinál, Paks.

BENŐSÜLHET jó hangú bóchür tal-
midchóchom v'jóré somájim, nagyobb
hitközségbe. „Kántor-metszőnek kitan-
nitjuk” jelige.

JOBBSORSRA érdemes fiatal özvegy-
asszony 3 kis gyerekkel, minden tá-
masz nélkül: a kinyilatkoztatás szent
ünnepe előtt esedezik a jószívű embe-
rek segítségéért. Cím: Péterfreund,
Bpest, Kazinczy-u. 49. fsz. 10.

NAGYOBB VÁROSI tanító férjhez ad-
ná jólnevelt, szerényigényű, csinos
leányát. Közvetlen ajánlatok „Boldog
jövő” jelígre.

VASKERESKEDÉSBE azonnalra kere-
sek fiatal szombattartó segédet. Reich
Lipót, Edeleny.

FÜR WIENER MITTELSCHÜLERIN-
NEN, 14 und 16 jährig, Gaststellen ge-
gen Deutschunterricht zu gleich-altri-
gen Mädchen in orthodox-jüdischen
Familien für die Ferien gesucht, An-
träge befördert unterm „Prowinz be-
vorzugt” die Administration.

MEGBIZHATÓ ügyes segéd, ki en-
gros expedicióban jártas, felvétetik.
Berger Sámuel, Miskolc.

BENŐSÜLÉST keres jó családból való,
jómegjelenésű fiatalember, aki néhány
ezer pengő készpénz felett rendelkezik,
amit esetleg az üzlet kibővítésére for-
dítana. Cím válaszlapon megudható.
ÖRÖKBEVÉNNE vallásos szülőktől
származó, egészséges árvagyermeket,
félvestől másfél évesig, orthodox uri-
család. Közvetíti keddtől: Országos
Bikur Chólim, VI., Dessewffy-utca 23.

VAS-FESTÉK kereskedőségét hosszú
bizonyítvánnyal szombattartó cégnél
elhelyezkedne. Cím válaszlapon.

BÖRÜZLETEMBE tanulóknak keresek
megbízható, vallásos, 4 középiskolát
végzett fiút. Friedmann Lipót, Salgó-
tarján.

Jelíges levelek továbbításához 20
filléres bélyeg mellékelendő.

FÜRDŐHELYET keres szezonra kitűnő
orth. metsző, a metszői teendők elvég-
zésére, a fürdővendéglőssel való meg-
egyezés mellett. Cím válaszlappal.

4 KÖZÉPISKOLÁT végzett jobb házból
való 16 éves fiu elmenne textil-, eset-
leg egyéb szakmába, teljes ellátással.
Cím: König László, Bp., Holló-u. 14.

LIBAZSIR, frissen olvasztott, orth.
kóser, 5 kg. dobozban kg-ja 2.40.
Kornhauser Adolfnál, Debrecen, Si-
monffy-u. 1.

ZUGLIGETBEN modern villában auto-
busz- és villamos közelében, pensió-
szerű orthodox ellátást vagy házon-
kívüli kosztot adok. Schiffer Izidor,
Árnyas-út 10.

IRODÁBA állást keres hosszabb prak-
szissal bíró szombattartó fiatalember,
mint könyvelő, magyar-német levelező
és gépiró. „Vidékre is”.

BPESTI orth. baromfikereskedőnek ba-
romfit szállítanék. Cím „Engedéllyel”
jelígre kiadóban megudható.

BENŐSÜLÉS: Intelligens, vallásos, csin-
os lányom részére keresek 30-35
éves fiatalembert vagy gyermektelen
özvegyet, akinek átadnám biztos meg-
élhetést nyújtó hittanítói állástomat te-
kintélyes hitközségben. „Talmidchó-
chom” jelige.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ
Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Alapította:
Groszberg Lipót לִיפּוֹת גְּרוֹסְבֶּרְג

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Korein Dezső: Vérszegény politika

Mikor hazánk ezer sebből vérzik és a
„Drang nach Osten” veszedelme kísért,
mikor a gazdasági, kulturális és szo-
ciális problémák állandóan szaporodnak,
illetékes politikai tényezők spanyolfal-
at állítanak a problémák elé, hogy ez-
zel — ha ideig-óráig is — eltakarják
azokat a súlyos kérdéseket, amelyeknek
megoldásától függ az ország biztonsága,
fejlődése, nyugalma és további boldog-
lása. Ahelyett, hogy ezeket a nagyfon-
toságú kérdéseket vinnék a megoldás
felé, előráncigálják a mesterségesen fel-
állított ügynevezett „zsidókérdést” és
vérszegény, meddő politikájukat a de-
magógia szótárából kölcsönzött jelszóval
takargatják. Míg ezt azonban a közis-
mert hordópolitikusok és különféle ke-
sztes vitézek csinálták, nem tulajdo-
nítottunk a felfujsított ügynek valami nagy
fontosságot. Hisz köztudomású, hogy a
demagógia kétes értékű emberei főleg
önéltű anyagiasságból, kenyérkeresetből
üzik sántáni mesterségüket. Kellő értékre
szállítottuk le tehát az u. n. zsidókérdést.
Most azonban végtelen sajnálatunkra és
meglepetésünkre a kormányelnök is át-
vette ezt az elnyújtott leltári darabot és
azt utána az európai értelemben is leg-
tekintélyesebb államférfiunk is magáévá
tette. Ez már szomorú! Ezáltal hivatalo-
san is szalonképessé tették a „zsidókérdést”.

Könyves Kálmán királyunk 800 évvel
előtt böcsötta ki rendeletét a boszorkányokról.
De strigis qui non sunt —
akik nem léteznek, tehát nincs boszorkány-
kérdés sem. Zsidókérdés sincs! Ha
még oly tekintélyes oldalról értezték is
a dolgot. Vannak agrár-, munkás- és
egyéb szociális kérdések, van agrárpro-
letáriátus embertelen életstandarddel,
megdöbbentő falusi napszám és ipari
munkásnyomor. Vannak állástalan dip-
lomások felekezeti különbség nélkül és
itt van a hadikölcsön áldozatainak szom-
orú serege ugyancsak felekezeti kül-
önbség nélkül. Van kartellkérdés és a
nagyipar kinövésének kérdése: ugyan-
csak felekezeti különbség nélkül, mert eb-

ben Haggemacher, Dreher, Gschwindt,
Drasche stb. nemzsidó nagyiparosok is
benne vannak, de speciális zsidókérdés
nincs. Azt csak mesterségesen szedege-
tik elő a középkori rozsdás fegyverek
közül, hogy azzal a tulajdonképpeni ak-
tuális kérdésekről a közfigyelmet elterel-
jék. Ez a recept nem új, de semmiesetre
sem méltó előkelő államférfiakhoz, akik-
től az ország közvéleménye szélesvonalú
és átfogó nemzeti célkitűzéseket vár.

A legújabb statisztika szomorú adato-
kat tár elénk az ország lakosságának
túlnyomó részéről. Hárommillió mező-
gazdasági nincstelen másfélmillió ipari
és félmillió kereskedelmi munkás, össze-
sen ötmillió magyar ember él nyomorú-
ságos, szűkös életet hazánkban. Ha ehhez
még legalább 400 ezer, nyomorgó életet
élő zsidót is hozzászámítunk, úgy sajnos
az ország lakosságának nagyobbik fele
gondterhes életet él. Ez a kérdés tehát
nem kizárólag zsidókérdés, ez az egész
ország súlyos szociális kérdése.

Van azonban ezenkívül még egy fon-
tos kérdés, a náci-propagandának vesze-
delmes játéka és naponként erősödő
nemzetrontó vakondmunkája, a „Drang
nach Osten” veszedelme. Miért nem szól-
tak erről, a nagy politikusok? Ez ám még
csak a legfogasabb kérdés! Ezt kellene
leggyorsabban és kemény kézzel megol-
dani. Ez, tisztelt urak, sokkal veszedel-
esebb, mint a zsidókérdés.

Egyáltalán érthetetlen, hogyan óhaj-
tják az u. n. zsidókérdést megoldani? A
hazai 450 ezer zsidó közül legalább 400
ezerre tehető ama zsidó nincstelenek
száma, akik napról-napra tengetik nyo-
morúságos életüket. Ezeknek rettenetes
helyzetét, az ismeri legjobban, aki ba-
jaikkal foglalkozik. Mikor a háború
után a Joint Distribution Committee
amerikai vezetősége ide látogatott, hogy
a helybeli zsidóság helyzetét tanulmányo-
zozza, elvezettem őket a Dob-, Lujza-
és Karpfenstein-ucca nyomortanyába,
hol megdöbbentő módon kaptak szemléltet-
ő oktatást a „zsidókérdésről”, jobban
mondva a zsidóság mérhetetlen nyomorá-

ról. Ez a kérdés sajnos éppen úgy fenn-
áll, mint a másfelekezeti milliók nyo-
morának kérdése. Már most, hogy mon-
dhatja egy nagytekintélyű államférfiú azt,
hogy „amíg a zsidóság nagy vagyont
gyűjtött, addig a keresztény társadalom
nagy része elszegényedett.”

Melyik zsidóságról beszél Bethlen
gróf? A fent körülírt 400 ezerről,
vagy pedig a féltucat kitért vagy
még zsidó vallású iparmágnásról?

Mert a zsidó felekezethez tartozó kispol-
gárok éppen oly nehéz küzdelmet foly-
tatnak a mindennapi kenyérért, mint a
keresztények többsége. Emellett: sem ál-
lami, sem más közszolgálati állásba be-
nem juthatnak és öregségükre még az
uccaseprőnél, — hivatalosan: köztisztasági
alkalmazottként — is rosszabb hely-
zetbe kerülnek, mert annak legalább
kenyérre való nyugdíjat biztosítanak.
Néhány nagyiparosnak, felekezeti kül-
önbség nélkül, a vámvédelem folytán
előállott szerencsés helyzetét, mégsem le-
het zsidókérdéssé átgymni, mert ezzel
szemben a hatósági intervencionizmus, a
szövetkezeti- és egyház politika az utolsó
falat kenyeret is kivesszi a zsidóság zö-
ménék szájából. Hogyan lehet tehát ily
körülmények között az egész zsidóságot
úgy beállítani, mintha annak egésze
vagy többsége meggazdagodott volna!

Tessék figyelemmel kísérni a naponként
szaporodó csődöket, fizetésképtelensége-
ket, amelyek a zsidó kereskedőket és ipa-
rosokat sújtják, mert a gazdavédelem-
mel szemben a kereskedők és iparosok
semmiféle védelemben nem részesedtek.
Hogy miért? — nyilvánvaló. Vessenek
pillantást a zsidó állás nélküli magán-
tisztviselő, kliens nélküli ügyvédek, pá-
ciens nélküli orvosok, hiába lohogó ügy-
nőkök és tönkrement kereskedő ármá-
diájára és az öngyilkosok szomorú sta-
tisztikájára. Szabad-e tehát az össz-zsi-
dóságot úgy beállítani, mintha az meg-
gazdagodott volna, mikor annak éppen
az ellenkezője a valóság! Nem a megle-
vő existenciákat kell tehát kenyérkerese-
tűktől megfosztani, ami egyébként ná-

lunk szerencsére kommunizmus-számba jön, hanem tessék a keresztény ifjúságnak is a szabadfoglalkozást képező kereskedelmi és ipari pályán elhelyezkedni. Ott, ahol azután egyéni rátermettsége, szorgalma és munkája révén éppen úgy érvényesülhet mint a zsidó. Ezzel éppen nyugdíjat nem fog élvezni. Ezzel szemben azonban, ha vagyonát elveszíti, öreg korában koldulni mehet úgy mint a zsidó. Ez az irigylésre méltó szabad pálya felekezeti különbség nélkül mindenki előtt nyitva áll.

Gróf Bethlen István a gazdasági pozíciók visszahódításáról is beszélt. A nagy államférfiúnak ez a kijelentése teljesen érthetetlen. Visszahódítani csak azt lehet, ami valamikor birtokunkban volt. Már pedig köztudomású, hogy a magyar keresztény középosztály sohasem foglalkozott kereskedelem és hitléttel, amelyet alacsonyrendű keresetforrásnak tekin-

tett, nem akart „hándlé” lenni. Itt tehát Bethlen részéről tévedés eszött a dologba. Más lapra tartozik az, hogy most revízió alá vették eddigi felfogásukat és elakarnak helyezkedni a kereskedelmi és ipari pályán, aminek semmi akadályja nincs. Azonban tudomásunk szerint a keresztény ifjúság ma sem valami nagy előszeretettel megy a kereskedelmi és ipari pályákra, csak átmenetileg és kényszerből foglalja el ideiglenesen a helyet, addig míg a közszolgálatban nyugdíjképes állást kap, mert ez volt mindig az ideálja. *Ez pedig ma az álláshalmozók jóvoltából lehetetlen, aminek szintén nem a zsidók az okai. Van tehát az álláshalmozók megrendszabályozásának kérdése, ami ugyancsak nem zsidókérdés.* Ezt is ajánlatos mihamarabb nyugvópontra hozni.

Igaz ugyan, hogy Bethlen gróf, az európeér, a durva antiszemitizmust ér-

lyesen visszautasítja, emellett azonban az u. n. zsidókérdést, mint spanyolfalat odaállítja a felsorolt égető és az egész nemzet egyetemet érintő problémák elé. Külpolitikailag lehet ez a Harmadik Birodalom felé való sandítás, belpolitikailag sakkhuzás, de semmiesetre sem alkalmas a valóságos súlyos gazdasági és szociális kérdések megoldására. Mert ha az összes zsidó szatócokat kiszorítják is szegényes kis boltjukból és a keresztény felekezeti állástanokat állítják helyettük, akkor sem fogják megoldani az előrincigált zsidókérdést, mert az egyszerűen nem létezik, éppen úgy nincs, mint Könyves Kálmán boszorkányai. Kár volt a szélsőséges antiszemitá demagógia tüzeire oly előkelő helyről olajat önteni. Ezek most vigan dörszölhetik kezüket, hisz hivatalos helyről hangzott el, hogy igenis van zsidókérdés. *Vérszegény belpolitika ez, tisztelt urak!*

A budapesti királynapi napok

Rendkívül sok zsidó ember gyönyörűséggel nézte III. Viktor Emánuel olasz király pompás bevonulását, amely elfelejtette vele a mindennapi szomorúság és a szürke hétköznapok küzdelmeit egy fél órára. A zsidóság vallásos része pedig kivonult királyt látni még abból a célból is, hogy vallási előírást teljesíthessen és hogy egy erre az alkalomra előírt benedekítőt elmondhasson.

Emlékeztetünk Rabbi Akivó Éger poseni főrabbi esetére, amikor a lófogatú kocsi, amellyel egyik városból a másikba ment, megakadt egy falu határán; a kocsi bement a faluba és más ló hiányában igavonó ökröt hozott, amelyet befogott a lovakhoz és megakartá indítani a szekeret. R. Akivó Éger egy kicsit mosolygott, majd azután azt mondotta:

— *Fiam, hajtsad vissza az ökröt, nem mehetünk ezzel a szekérrél!*

A mesternek a kísérői mindjárt gondolták, hogy miről van szó, tudták, hogy itt az „állati vegyítés” (*kl'ajim, kl'ólé b'hémó*) vallási tilalmának esete forog fenn és ezért megkérdezték tőle, miért mosolygott. Azt felelte:

— *Mikor van egy magamfajta embernek alkalma, eleget tenni ennek a miczvónak? Örültem tehát, hogy életemben ez előfordult.*

Ép ilyen kapcsolatban említik R. Jakajv Emden (*Jaavécs*) esetét, a XVIII. században, aki nagy megerőltetéssel házat vásárolt Altonában és senki nem értette — egy ilyen szellemi életet élőnek örömét ebből az alkalomból. Amikor azután a ház átment birtokába, a tetőn védő-erkélyt állított és akkor megtudták, hogy annak örül, hogy megtarthatott egy olyan miczvét, amelynek teljesítése nem minden embernek juthat osztályrészlül: „*ki szivne bájisz chódos v'osizisz maake l'gagechó* — ha építsz új házat, készíts tetején védő-erkélyt.”

Visszatérve a bpesti királynapi napokra meg kell állapítanunk, hogy igen sok vallásos zsidó örült annak, hogy eleget tud majd tenni a Sülchon Örűchban (*Aj-rach Chájim* 224 §. 8., 9.) kodifikált ama talmudi rendeletnek, hogy: „Aki nemzsidó királyt lát azt az áldást mondja: *Börűch... s' nászan michvajdaj l'bo-szor v'dom* — dicsérettel téle Örűkkévaló, aki dicsőségéből juttatott halandó embernek”, s hogy: „Miczvó, törekedni, királyt látni”.

Ide tartozik egy jellemző talmudi elbeszélés is *Ráv Séseszról*. (Bróchajsz 58.) A nagy mester világtalan volt, s mégis amikor a városba bevonult a király, ő is előre sietett. Egy gunyolódó pogány találkozott vele és jelképesen mondotta: „A korsó a kútra jár, ezt értjük, de mit

keres a cserép a kútnál?” Erre azt felelte neki: „Tudd meg, hogy én előbb fogom megtudni, hogy mikor közeledik a fejedelem, mint te”. Egymás mellett álltak tehát. Egyszerre csak kúrtharsogás hangzik. A mester azt mondja a szomszédjának: „Még nem jön”. Majd újabb trombitaszó harsogott, ismét azt mondta neki: „Még nem jön”. Ezután feszült várakozás csendje ülte meg a tömeget, amire azután jelezte Ráv Sésesz: „Most jön” És ekkor valóban megjelent kísérettel a király. Amikor azután a gunyolódó megkérdezte, honnan tudta ezt, azt felelte:

— Meg van írva, „amikor I'ten megnyilatkozott Élijóhú prófétának, akkor először vihar volt, de nem nyilatkozott meg az Örűkkévaló, majd lángoló tűz csapott ki, de a tűzben sem volt az Örűkkévaló, mikor azután bekövetkezett az ünnepélyes, csendes suttogás, akkor részese lett a kinyilatkozásnak.” Már pedig tudd meg, „*malchűszo d'aró Kén malchűszo d'rokiá* — a földi királyság csak tükörképe a mennybéli királyságnak.”

Ezt akarta sok hithű zsidó észlelni a budapesti királynapi alkalmával... Kivonultak az utcákra törekedtek királyt látni, áldásmondást hangoztattak és a földi fényben a mennyi ragyogás visszfényét érezték...

A munkácsi gaon megdicsőülése után

Az egész zsidó világ nagy megilletődéssel tárgyalja a munkácsi főrabbi elhunytát. Valahogy úgy van a dolog, mint amikor a hatalmas oszlop egy katasztrófa következtében kidől — akkor látják csak a maga valójában milyen óriási volt, mert fennállása idején, nagyságának tudata nem hatotta át a szemlélőket. A külföldi orthodox sajtó nekrológjai közül kiemeljük az „*Israelit*” megemlékezését, amely kidomborítja az ő világhírű nagy tudományát, továbbá chaszidikus körökben élvezett hódolatos tiszteletét. Részletességgel megemlékszik arról, hogy

páratlan tüzzel és lelkesedéssel küzdött mindazokért a hagyományokért, amelyeket elődeitől örökölt és ebben a tekintetben semmiféle alkut s engedékenységet nem ismert.

Meggyőződését mindenkiel szemben a legintranszigenőbb módon kifejezésre juttatta. Mindenféle újító mozgalom ellen síkra szállott. Ilyennek látta az Agudát is, dacára annak, hogy külföldön igen sok rabbinikus kiválóság csatlakozott hozzá. A megdicsőült gaon a legmodernebb eszközöket vette igénybe, amikor az ősi tradíció megvédéséről volt szó. Így például országos választások alkalmából saját listát állított fel és a cionista törekvések ellen jiddis hetilap megjelenését elősegítette. Az Agudában rejülő szervezetséget azonban — sok más gaonnal ellentétben — nem tartotta célravezető eszköznek a zsidó orthodox eszmék megóvására.

A *cz'voója* előírása szerint a sírkövet nyomban a *shiv'áh* után kellett felállítani. Ennek értelmében kedden *Iszru Chag* delután avatták fel a sírlemléket, melyre — ugyancsak végrendelete szerint — csak a köv. szavakat iktatták: **כי ירבו המפוסים** (itt pihen az ismert rabbi.) Ugyanis még életében kifejtette, hogy minden hűség szempontról eltekintve, joggal illethető ezzel a jelzővel, mert hiszen ez nemcsak a jóbarátok részéről jövő szeretetet fejezi ki, de az ellenségek szemszögéből való gyűlöletet vagy lebecsülést is...

A végrendeletet 1928-ban írta és meg fog jelenni nyomtatásban. Az eddig ismert részletek vonatkoznak elsősorban arra, hogy az általa inaugurált irányzatban ne legyen változás. Amint ő hangsúlyozza: „a rabbiszéken ne üljön idegen és adja a Mindenható, hogy ne száradjon ki a forrás és ne döntessék le a családfát, hanem jó gyümölcsöket termeljen. (Az utóbbi kifejezés tudvalegőleg előfordul a Chaszam Szajfér végrendeletében is.)

Az elhunyt caddik testamentumában kéri tanítványait, hogy a gyászév alatt

naponként legalább három misnát tanuljanak lelki üdvösségére. És különösen a Jahrzeit napján imádkozzanak és tanuljanak. Arra kéri hiveit, hogy Tóraműveit minél előbb bocsássák napvilágra.

A *cz'voó*-ja szellemében gyászbeszédnek nélkül — csupán t'hillim recitálása mellett — folyt le a *maczévó*-állítás, mely kegyeletet aktushoz 20 idegen rabbi is megjelent, a kegyelettevő közönség száma pedig meghaladta a kétezret

Mult számunkban megemlégtettük, hogy a hitk. előjáróság még a temetés előtt kikiáltotta főrabbinak vejét *R. Börűch Rabinovitschot*. Az előjáróság határozatát azonban a hitközség közgyűlésének is meg kellett erősítenie, amiértis nyomban a sírköfelavatás utánra egybehívták a közgyűlést. Az alapszabályk értelmében 3 jelöltet kellett megnevezni. Leadtak összesen 670 érvényes szavazatot (132 szavazót visszautasítottak, mert adóügyük nem volt rendezve) A 670 szavazat közül az új főrabbi 666 szavazatot kapott. A választás eredményéből kifolyólag *Kroó* elnök és *Güns* főtitkár vezetésével küldöttség tisztelettel nála és melegen üdvözölte.

Az új főrabbi, midras-citátumokkal átszótt, tartalmas válaszában kifejtette, hogy teljesen átérzi feladata nagyságát. Arra fog igyekezni, hogy mindenféle politikától mentesítse a hitközséget és a Tóra szolgálatába állítsa, mert csak így van biztosítva a zsidóság jövője. A meghatározottabban kiemeli, hogy esetleges ellenfeleit is nyájához tartozónak tekinti és mindenkit felkéri, hogy ha a közönség érdeke megkívánja és felhangzik a felszólítás: „*Mi lahasém éloj* — aki az Örűkkévalóhoz tartozik, gyülekezézk hozám, akkor senki se vonja ki magát a szent szolgálatból. A beszéd után az egész küldöttség viharosan megéljenezte a fiatal mestert.

Az új főrabbit egyébiránt a megdicsőült gaon jesivájának összes növendékei, valamint — amint megirtuk — a *levájón* megjelent hivei a megdicsőültnek: elismerték mesterüknek és chászidrebbjűknek. (Itt pótlólag megemlítjük, hogy a budapesti orth. rabbiságot *Welcz Izrael* rabbi képviselte a temetésen)

Sovűajsz ünnepére, mint a Boldogultnak életében, most is százával érkeztek a hívők — az új Rebbehez és igen nagyhatást keltettek azok a fejtegetések,

amelyeket az ünnepen előadott, melyekben éppen olyan szellemben, sőt *hanghordozásban* szólott, mint a Megdicsőült és különösen mély hatást keltett az, hogy őseinek (*Bené Jiszoszechor, Chájim V'sólajm*) kézíratos fejtegetéseiből közölt részleteket, a *Chabad-chaszidizmus* ösvényein haladva, saját adalékaival fűszerezve. Egyébiránt közismert, hogy rendkívül éleselméjű férfiú, aki a litvániai charifuszt és a litván chászid-irányzat mélységeit egyesíti magában, úgy-hogy alapos a remény, hogy Munkács továbbra is nagy szellemi és vallási gócpont marad a Megdicsőült emlékezetéhez méltóan.

Reminiscenciák

Pár évvel ezelőtt történt, midőn az örvöngő hitlerizmus már kevésnek találta saját országát arra, hogy téveszmével népet boldogítsa és mérgező bacillusát az ország határain túl is terjeszteni akarta. Ebben a kritikus időben a zsidóság tekintete vezetői felé irányult. Egy napilap szerkesztője interjú keretében megkérdezte ekkor a munkácsi főrabbit, mi a véleménye, vajjon tanácsol-e a zsidóság részéről bizonyos óvintézkedést, avagy várja-e tétlenül a fejleményeket?

— *Fölösleges minden óvintézkedés — felelt a főrabbi komolyan, felelősségének tudatában — mert: ha a hitlerizmus, I'ten örizzen, felülről jön, a kormány jóváhagyásával, akkor hiába minden, mivel gyengék vagyunk annak ellenállni... viszont, ha a kormány nem egyezik bele, akkor pláne fölösleges, minthogy a kormány elég erős lesz hozzá, hogy bennünket megvédjen...*

Bölcs szavait az események teljesen igazolták...

Nyolc évvel ezelőtt városkánk abban a nagy megtiszteltetésben részesült, hogy a megdicsőült meglátogatott bennünket egy szombatira. Ez az élmény örökké felejthetetlen marad számunkra. Minthogy ismerve ellenszenves álláspontját az Agudával szemben, kíváncsi voltam ebbeli véleményét tőle közvetlenül hallani. Előljáróban bemutatkoztam előtte mint a „*Zsidó Ujság*” munkatársa és megkérdeztem, vajjon ismeri-e a lapot és mi a véleménye róla?

— Igen — felelt — ismerem a lapot,

Divatos, izléses parókéák hullámos hajból

PIECHNIK és MECHTL-nél

Hajműtér, IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

A nyári divatot domináló

különleges szövet-, selyem- és mosókele-ujdonságaink árban, minőségben, választékban vezetnek

SPITZ Hermann Budapest, Erzsébet körút 34. Telefon: 1-44-3-52

Szombat és ünnepnap zárva. — Saját ház. — Royal Színházzal szemben.

melynek iránya és szelleme nagyon ki-elégítő és helyeslendő. Ami magát a lapot illeti, az pártokon felül áll; viszont a magyar orthodoxia, melyet a lap képvisel, sokkal komolyabb és megfontoltabb mint a szlovenszkói...

Ezek a szavak oly sokat mondtak, hogy tovább már nem is kérdeztem. Tudtam, hogy az Agudára céloz.

— Ennyi az egész? — kérde mosolyogva.

— Igen — feleltem — a többi „kase” már automatice megoldódik...

Ugyanekkor, a megdöbbenést ittidőzésekor történt ez a bájos kis epizód: A főrabbi elutazása előtt látogatást tett

egy hiveinél, hogy ezáltal is köszönetét fejezze ki azért a pompás fogadtatásért és vendégszeretetért, melyben itt részesítették. Ezekről a látogatásokról tudomást szerzett egy nemrég elhunyt helybeli nemzsidó orvos, akit mint nagy tudós és liberális érzelmű ember a zsidók is nagyon szerettek. Az orvos beinvitálta magát egy zsidó szomszédjához, hogy a világhírű lelképásztort közvetlen is megismerhesse. A főrabbi barátságosan fogadta és szívélyesen elbeszélgetett vele. Az orvos érdeklődésére a gaon megemlékelt, hogy évek óta cukorbetegségben szenved, amire ellátta egyes tanácsokkal, majd hozzáfűzte: — Főtisztelendő Ur kérem, magyarázza meg nekem, miért

található ez a betegség leginkább a zsidóknál? ..

— Azért — felelt a főrabbi — mert a zsidóság az Irás népe, állandóan tanul, sokat gondolkozik és ez a betegség az agyvelő túlterhelésétől származik... Ezért is mondják egy zsidóra — füzte hozzá mosolyogva: „Er ist ein süsser Jüd — ez egy édes zsidó”, tele van cukorral..

Pár nap múlva az orrossal találkozva, szóba hoztam fenti epizódot, mire ő megjegyezte:

— Gyöngyszavak voltak ezek! A főrabbi bizonyára nem magára értette, de én bátran megállapíthatom, hogy igaza volt, mert ő valóban — egy édes zsidó..

Guttman József (Torna)

A bombayi polgármester hittestvéreiről

Az angol lapok jelentése szerint Bombay indiai város polgármestere egy „B'né Jiszroél” köréből való férfi. Ebből az alkalomból igen sok lap riportot hoz a „B'né Jiszroél”-ről, akik az indiai nagy népkonglomerátumnak egyik jellegzetes rétegét alkotják. Indiában ugyanis, kimondott néger zsidók laknak pár száz főnyi mennyiségben, azután vannak legújabb bevándorolt európai fehér zsidók és kettőjük között mintegy négyszáz Arábiából bevándorolt és hindukkal keveredett zsidók. Ők azt mondják, hogy a „tiz törzsből” származnak és még az első szentély összeomlása előtt vándoroltak be. A hagyományos zsidóságtól teljesen elütő szokásaik vannak. Így a Tisobéovt csak gyásznapként ülik meg, de nem böjtölnék, ellenben 8 nappal előbb nem esznek már húst. A „Neun Täg”-et tehát megtartják — Tisobéov nélkül. Más szokásaik is ilyen különös összevisszaságot mutatnak. Ismerik a Rajshasónót, sajfor nélkül. A Jajmkipürt úgy nevezik: „a kapu bezárásának böjtnapja”. (Az elnevezést nem tudják megmagyarázni, természetesen mi tudjuk: ezzel tulajdonképpen a „neiló”-t, szó szerint: a mennybéli kapu bezárását akarják jelölni. Étkezési törvényeik különösek. Megtartják a kisést, ismerik a szökőin (gid hanóse) tilalmát, ellenben marhahúst nem esznek. A házasságkötés chiupo alatt történik, de a „get” ismeretlen előttük.

Ez az összevisszaság azt jelenti, hogy a szétszórtaság következtében elvesztett az összefüggésük a többi zsidósággal, a szellemi élet kiszikkadt és az egyes szokásoknak csak csökevényei maradtak, amint ezt napjainkban is lehet tapasztalni egyes neológ szörványokon, ahol

egy-egy faluban csak egy-két vallástalan zsidó ember lakik, ahol a tudatlanság ijesztő. Ők maguk azt mondják, hogy közben elfelejtették tradíciójukat és egy-egy eset kapcsán újra megerősödtek az ismeretekben, de az újbóli megerősödés nem volt mindig tartós. Tekintettel kellett lenniük a környező népre, így pl. egész biztos, hogy azért nevezik magukat „Jiszroél fiainak”, mert félték a mohamedánoktól, akiknek szent könyvében a Koránban a „jahüd” (zsidó) népről, visszatérítendő elítélő dolgok olvashatók. A hinduk egyébiránt őket úgy nevezik: „schanvar-tili”, azaz: szombattartó olajkészítő, mert a legrégebbi idők óta a hinduk által megvetett mák-olajpréselés mesteriségét folytatták és amellet szombatot tartottak. Az imákból csak a S'má Jiszroél! ismerik. Saját tradíciójuk szerint 900 körül egy Rahab nevű jemenita, aki hajótörést szenvedett és letelepedett náluk, hozott nekik vallási tradíciókat. A hagyományos zsidósággal való szoros kapcsolatuk csak a múlt század első felében kezdett megerősödni, az Angliával való egybekötöttség útján. Meg is van bennük a hajlandóság, hogy tanuljanak de másrésztől megindult a nagy asszimiláció, amely elzsidótlantja őket. Igen tekintélyes helyet foglalnak el a kereskedelemben, a hindu hadseregben és amint a bombayi polgármester-választásból látjuk, a közigazgatásban is.

Trencsénteplicen

ISRAELER L.
ORTH. KÓSER VENDÉGLŐJE.
Elsőrendű konyha, szolid kiszolgálás.
A villamos végállomás mellett.

Száztizenhét...

Szép szám, úgy-e? Hát ha még ez a szám egy asszonynak az életévit rejti magában! Nyájas olvasó: ez nem álom. Ez valóság! Itt, Eger mellett, Maklár községben élt ez a csoda. 1820-ban született ugyanabban a házban, melyben 1937-ben meghalt. Nagyon okos asszony volt: becsapta a halált. Ráírta az ajtajára: „A halálnak nem vagyok itthon!” És a halál felült neki. Ahányszor be akart érte menni, elolvasta a felírást és, sietős lévén a dolga — hej, mikor nem siet ő kelme! — nem vett magának anynyi időt, hogy meggyőződjék róla, hogy a felírás igazat mond-e. Így sikerült neki az itt való tartózkodását ilyen hosszúra nyújtani. De nem volt elhagyatva. Vele lakott a most áraságra jutott kislánya „aki mindössze még — „csak” nyolcvan éves. Szegény gyermek, ilyen korán kellett áraságra jutnia! Anyagi gondjai sem voltak. Nem mintha nagyon fölött rendelkezett volna. Az ura metsző volt ugyan Maklárban, de már vagy 60 évvel ezelőtt meghalt. Vagyont, nyugdíjat persze nem hagyott maga után. Miből élt tehát a szegény öreg asszony, mikor 30 esztendő óta ő és a leánya képviselték a faluban a zsidó felekezetet? A falu népe az áldott magyar nép gondoskodott róla!

A falu apraja-nagyja mind ott volt a „mama” temetésén. Elsőnek Weisz József tanító Füzesabonyból parentálta el. Utána Horovitz Hermann (Eger) köszönte meg a falu népének az elhunyt iránt tanúsított gondoskodó szeretetét és kérte: ruházzák azt át az immár egyedül maradt leányára!

Érdekes még felemlíteni, hogy 2 évvel ezelőtt az amerikai zsidó lapok a Makláról odaszármazott ismerősök révén hasábotk írtak tele a csodaasszony életéről és e lapok révén ismét bőven foglalkozni halála alkalmából.

Hoch Lajos (Eger).

„Még szabad a rabbiállás — Nagytétényben”

(A „Zsidó Ujság” helyszíni nyomozása)

A mátészalkai hitközség kedves körlevelét sietve megírta és keserves könnyével tele-tele sírta. Nem finom ugyan a hajtása, de viszont sötét és komor a postai pecsétje. Ugyanis a postai pecsét-nyomó alól — amint erről a címzetten meggyőződhetnek — kellemetlen dátum került ki. Még pedig az, hogy ezt a körlevelet a postán május hó 15-én, déli 12 órakor bélyegezték le. Az idei május 15-ikének déli 12 órája pedig Mátészalkán is fatálisan éppen szombat ebédidőre esett.

Ezt az új orthodox „valláserkölcsi közszellemet” beígérő körlevelet tehát — a hivatalos pecsét szerint — nyilván szombat délelőtt tették postára.

Vajon mi lehetett oka ennek a nagy sietségnek? Miért nem lehetett megvárni a postáraadással a szombat és a reá következő két sovüajsz-ünnepnap elmúltát? Azt hisszük: a dolog azért volt sürgős, hogy a feladás még a kinyilatkoztatás innepé előtt történjék meg. Másnap ugyanis sovüajsz első napján következett a Mattan Tajró és ennek keretében a Tízparancsolat kinyilatkozása. Sietni kellett tehát, hogy a körlevelet még a Tízparancsolat i'teni rendelkezései előtt küldjék el. Nehogy megszegjék ennek egyik-másik tilalmát. Így esetleg a kilencediket, amely kimondja: „Ne tégy hamis tanúságot felebarátod ellen.”

Azt a színtiszta valótlanágot, hogy Kahan-Frankl Samu központi irodai elnököt Nagytétényben rabbiá választották: még szombaton, sovüajsz előtti napon kellett sürgősen országosan elhíresztelni, mert a hamis hír terjesztése másnap már az életbelépő Tízparancsolat egyikének tilalmába ütközött volna.

A szombatra vonatkozó tilalommal azonban mindenképpen baj történt. Hiszen „sabosz bemórh nitno”. A szombat megszegése a kinyilatkoztatás előtt is tilos volt már. Ezt Mátészalkán, ugylát-szik, elnézték.

Egyébként a nagytétényi választásból — amelyre az egész kis mérges körleveléske fel van építve — egyetlen betű se

igaz. Se meg nem választották, se kísérlet nem történt a megválasztására, se ében, se álmában, senki ezzel a választással még csak nem is foglalkozott: se a központi iroda részéről, se a nagytétényi hitközség részéről. Hogy is szokták azt ilyenkor mondani:

az egész hír teljesen légből kapott koholmány!

És ezzel a valótlan hírrel egy hitközség nemcsak a társitközségeket vezeti félre, hanem — amint ezzel büszkén eldicsekszik — a felső és alsóházat, meg a törvényhatóságokat is.

Minthogy itt a fővárosban senki se tud a dologról, kimentünk Nagytéténybe és ott próbáltunk legalább valami apró nyomocskát találni erre a mesére. Nem találtunk. Járkáltunk napestig, de teljesen eredménytelenül. Beszéltünk hitközségi vezetőkkel és közkatónakkal egyaránt: de nyomát se találtuk a hírvivőnek. Még hamis nyomát sem. Tétényben senki sem tua semmit arról, hogy ők a központi iroda elnökét rabbiá választották volna. Már pedig — mondják — ha ők választották: hát nekik csak tudniok kellene róla. Hát ebben valóban igazuk van.

Egyik kérdezt derüs oldaláról nézi a dolgot.

— Nem is lenne olyan rossz — mondja. Nemesak nagy megtiszteltetés lenne számunkra, hanem hasznos is. Nem kellene fizetést adni a rabbiállás betöltésére, mert kevesen vagyunk és szegények: a mostani terhek is nagyok, nehezen vállalhatunk újakat.

Egy másik tag is a hasznos oldaláról szól a hirhez, amelyre felhívjuk figyelmét:

Gleichenberg

fürdőn megnyitott a „Dreibaum” (Hirschenhauser) orth. kóser penzió és vendéglő. — Modernül átalakítva. — Mérsékelt árak.

Felvilágosítással szolgál:
HIRSCHENHAUSER ORTH. ÉTTE-
REM, PÁPA.

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben.

Keksz, ievestészták és ostyaáruk. Diabetikusok részére „levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek

WEISZ MÓR

orthodox kóser keksz, kétszersült, és süteménygyára, Budapest, VII., Dob-utca 22. Telefon: 1-423-65

Az angol képviselőházban

arról beszéltek legutóbb, hogy vérátömlesztés céljaira felraktároznak bizonyos vegytani műveletek utján vért, amely így gyógyító célokra szállítható, például harcterekre, vagy veszélyes betegekhez. Ime, milyen módon valósult meg a Tóra szava: „*a vér az élet*”. Milyen szerencse azonban, hogy ezt a vérátömlesztést nem zsidók találták ki, mert akkor biztosan azt mondták volna, hogy ez is hozzátartozik a zsidóságnak a vér irányban viseltetett misztikus vonzódásához.

Most halt meg például *Erich Bischoff* nevű író, aki a kabalát és a talmudot ismerterítő iratokat adott közre német nyelven, irataiban bizonyos fokú tájékozottságot és tárgyilagosságot árul el. A hitlerizmus kitörése óta azonban frontot változtatott és olvasottságát felhasználta arra, hogy elhitesse, hogy a zsidó irodalomban igenis vannak nyomok arra nézve, hogy a zsidók vért használnak rituális célokra. Így például homályosan célozgatott arra, hogy a *Sülehon Örök Ajrach Chájim* 158. §-ban szó van arról, hogy a „*kéz vág vért*” (ידי שחיט רים). Laikusok számára bizonyos misztikum és borzongató titokzatoság rejlik ezekben a szavakban, melyek 7 betűje a valójában nem egyéb, mint hét folyadék nevének kezdőbetűje: jájin, d'vas, semen, chólov, tal, dam, májim (bor, méz, olaj, tej, harmat, vér víz). Vagyis, a 3 szó a nevezett 7 folyadék nevének rövidítése, amire a betűk közötti rövidítési jelek is utalnak.

Visszatérve az angol parlament vérvitájára, a vita folyamán azt mondták, hogy Oroszországban is tárolnak ilyen vért. Valaki erre azt kérdezte: „*Kék vért?*” Arra célzott, hogy talán a régi burzsujok (gazdag polgárság) vérével használják-e fel. Ez a megjegyzés anynyiban érdekel bennünket, hogy megállapíthatjuk, hogy zsidó felfogás szerint mindenkinek a vére egyformán becses. Amikor bölcsseink a Talmudban megállapították, hogy gyilkosságot még akkor sem szabad elkövetni, ha erre kényszerítik az embert és azzal fenyegetik, hogy ha nem teszi meg, akkor őt fogják megölni („*jéhorég v'al jaavajr*”), ezt azzal okadatulják:

— Honnan tudod, hogy a te véred pirosabb, talán a másiké pirosabb?! („*Mái chozész d'domé d'doch szümeik t'fé, dilmo dóme d'hái gavre szümeik t'fé.*)

Most azt mondanók, hogy: *kékebb*. Vagy hitlerista demagógiával: *árjább*.

Igy szolgálja a zsidó tan a „vér misztikumával” a humanizmust és az emberi méltóságot.

A Pesti Chevra Kadisa közgyűlése

Május 12-én tartotta a Pesti Chevra Kadisa rendes évi közgyűlést *Kramer Miksa* kormányfőtanácsos elnök elnöklése alatt. A Szentegylet előljárósága részéről jelen voltak: Dr. *Dési Géza* és *Lunzer Pál* alelnökök, *Bánó Dezső*, *Beck Jenő*, *Eisemann Gyula*, *Fürst György*, *Komját Ernő* *Landesmann Márk*, *Steiner Marcell* és *Wertheimer Lajos* előljárók. A Pesti Izr. Hitközség részéről jelen voltak: Dr. *Glücksthal Samu* elnökhelyettes Dr. *Barna Károly*, *Frey Kálmán*, *Nagy Andor*, Dr. *Rosenak Miksa* és Dr. *Zahler Emil* előljárók.

Kramer Miksa elnök nagyszabású megnyitóját után dr. *Endrei S. Henrik* igazgató főtitkár terjesztette elő a szentegyletnek 1936. évi jelentését. A bevételek az 1936. évben kitétek 1,624.211 pengőt, a kiadások 1,675.393 pengőt, úgy, hogy 51.182 pengő volt a hiány, szemben az előirányzott 101.950 pengővel. Az Aggok-házára, melynek elnöke *Kramer Miksa*, s a melyben 220 elaggott férfi és nő nyer élethossziglani díjtalan ellátást és ápolást, 141.163 pengőt fordítottak. A szeretetházra, valamint

Zsidó szülők!

Jó hírnevű penziómat kibővítettem. Gyermekek nyaraltatását felelősséggel vállalom, orvosnő és jólelkű urileányok felügyelete mellett. — Kérjen bizalommal ajánlatot.

KOHN ORTH, KÓSER PENSIO
BALATONSZEMES.

Szeretkórházra, melyben 70 gyógyíthatatlan és 110 gyógyítható beteg nyer ápolást, 273.596 pengőt fordítottak. A Szeretetház elnöke: *Lunzer Pál*, alelnökök: *Bánó Dezső*, *Beck Jenő* és *Fürst György*, gazdasági előljárók: *Fuchs Lípót*, *Gál Béla*, *Gaiduschek Marcell*, *Kallos Vilmos*, *Kohn Hugó*, *Munk Gábor* és *Reich Samu*, kik nagy szeretettel és odaadással foglalkoznak az intézet ügyeivel. A Szeretetház igazgató-főorvosa: Dr. *Kövesi Géza* egészségügyi főtanácsos. A nőgyógyászati osztályra az előljáróság Dr. *Bleuer Géza* és Dr. *Feuer György* főorvosokat választotta meg. A Felnett Vakok Otthonában 100 beteg és vak nyer ápolást és ellátást. Az intézet élén Dr. *Dési Géza* mint elnök, *Beck Jenő*, *Komját Ernő* s *Steiner Marcell* mint alelnökök működnek. A Menedékházra, melyben 55 egyén nyer részben díjtalan lakást és kik közül 39 teljes ellátásban is részesül, 31.380 pengőt fordítottak. Az intézet elnöke: *Eisemann Gyula*, alelnökei: *Bánó Dezső*, *Landesmann Márk*; mellettük mint gazdasági előljárók: *Dinner A. Emil*, Dr. *Epstein Manó*, *Herzeg Sándor*, *Kuliner Gyula*, *Reichenberg Jakab*, *Rechnitzer János*, *Schwarz Adolf* és *Vámos Henrik* fáradoznak. Az intézetek gazdasági ügyeit *Bánó Dezső* és *Fürst György* előljárók látják el; a házak kezelésének ellenőrzését *Steiner Marcell* előljáró intézi. Segélyezésekre, valamint az intézmények támogatására 146000 pengőt fordítottak. Az izraelita kórház, valamint a Bródy kórház fenntartásához évi 50.000 pengővel járult hozzá, konduktusokra a Pesti Izr. Hitközségnek 125.000 pengőt fizetett, a chevra kadisa szertartási kiadásokra és sírásásokra 54.950 pengőt, temetők kezelésére, valamint sírok ápolására, utak készítésére 307.914 pengőt, ingyenes temetésekre és szállításokra 86.884 pengőt, nyugdíjintézeti járulékra és kegydíjakra 55.800 pengőt, egyéb dologi kiadásokra, házak kezelése, adók, stb. 179.987 pengőt fordítottak, úgy, hogy a kiadások 90 százalékát kegyeleti és jótékony célokra fordították.

A lelkesen megtapsolt jelentés után dr. *Glücksthal Samu* felsőházi tag, dr. *Dési Géza*, *Gál Jenő*, *Burger Dénes* lelkes szavakban adtak kifejezést annak a mélyleges tiszteletnek, ragaszkodásnak és nagyrabecsülésnek, mely a Chevra Kadisa minden tagját a vezetőséggel szemben eltölti.

Az orthodox ifjuság egyik nagy rétegéről

Mivelhogy megfigyeléseim alapján a *Zsidó Ujság* a legalkalmasabb orgonum mindazoknak a kérdéseknek tárgyalására, amelyek mind a magyarországi, mind a csehszlovákiai orthodox zsidóságot érintik, most közvetlen a *Sovüasz* ünnepe után időszerűnek tartom, hogy a kinyilatkoztatás eszmeköréből kiragadjak egy mozzanatot, amely a mai viszonyainkban az ifjuság vallásos nevelése tekintetében igen fontos. Gondoljunk arra a két fontos szóra, amellyel őseink a Szináj hegyén a Tant fogadták: „*maasze v'nismó*” — teljesítjük, halljuk. Azaz, őseink elsősorban vállalták a munkát, tekintet nélkül arra, hogy teljesen átértették volna annak fontosságát. Mennyivel inkább kell nekünk megvaló-

sítanunk ezt a szót a maga szószerepében, amikor olyasvalamiről van szó, amelynek fontosságát átérizzük és átértjük! Bölcsseink szerint a Mindenható mindaddig nem akarta kinyilatkoztatni Töráját őseinknek, amíg jótálloul és zálogul nem ajánlták fel gyermekeiket. Ennek értelmében az ifjusági problémáról állandóan kell tárgyalni. A jesi-vát járt ifjuságnak megvan a maga szervezete, Csehszlovákiában az Aguda ifj. szervezet, Magyarországon a Tiferesz Bachurim. Mi történjék azonban azokkal az ifjakkal, akik csak 14 éves korig tanultak, azután a gyakorlati életbe léptek át? Mi lesz az iparos- és kereskedelmi pályán elhelyezkedni akaró tanoncokkal? És pedig ezek képezik az

ifjuság legnagyobb részét! Viszont ezeknek vallásörökös nevelésével senki sem foglalkozik! Ennek a rétegnek okvetlenül szüksége van politikamentes egyesületekre, ahol őket szellemi mértékük szerint ellátják mindazokkal az ismeretekkel, amelyeknek birtokában hiven kitaranak majd az ősrégi vallásosság mellett.

Illetékes köreink foglalkozzanak ezzel a kérdéssel és minden erre vonatkozó kezdeményezést a legnagyobb lelkesedéssel kell mindannyiunknak támogatni, mert csak úgy teszünk eleget annak az elhatározásnak, amelynek érdemében mi lettünk a Tóra eszméinek hordozói, annak az elhatározásnak: „*Amit az Örökévaló mond, azt megtesszük és meghallgatjuk*”. *Grünwald Márton* (Ungvár).

A tanulságos per, 400 dollárról

Május 2-i számunkban közöltünk egy érdekes amerikai perről szóló táviratot: „Egy apa 400 dollár ajándékozott fiának azzal a kikötéssel, hogy a fiú tartozik szombatot tartani, mivelhogy a fiú megszegte a szombatot, de a pénzt nem adta vissza, az apa pert indított ellene”.

Most volt azután a tárgyalás. A bíró előtt a fiú mindenféle felületes frázissal, *aufklärerista* szövegekkel védekezett, azzal, hogy tulajdonképpen nem komoly kikötés ez, mert az apánál ez inkább vágy, egy álom volt, amely nem valósulhat meg a rideg gazdasági törvények valósága mellett. A fiú csaldott, amennyiben a bíró egyszerűen kijelentette, hogy az adott szót meg kell tartani; ő nem akarja eldönteni, helyesen cselekedett-e az apa, vagy sem, de a társadalmi erkölcs megkívánja, hogy az ember ne fogadjon el pénzt olyan ígéret ellenértéke fejében, amelyet nem tart meg.

A bölcs keresztény bíró a Tóra szellemében cselekedett. Mindannyian tudjuk, hogy meg van írva: „*Ki-ki apját és anyját tisztelje, a szombatjaimat őrizze meg*.” E kettőnek összefüggésbehozását is ismerjük *Rasi* magyarázatából:

— Ha az apád azt mondja neked, ne

tartsd meg a szabot, akkor nem szabad rá hallgatni, mert a szent szöveg azt akarja mondani: „*Ki-ki tisztelje apját és anyját*”, — de „*az ünnepeket tartsátok meg*”.

Ebben az esetben a fiú mindkettővel szembehelyezkedett és ezért a bíró az erkölcs követelményeinek tett eleget. A fiú ebben az esetben arcátlanul viselkedett, mindenesetre csufabb módon, mint az anekdotabeli fiú, aki úgy akarta tisztelni az apját, hogy hazudta neki a valóságot. Ugy történt, hogy az apa lelkére kötötte idegen városba költözködő fiának, hogy naponként t'filinben imádkozzék, a fiú meg is ígérte. Egy néhány hét múlva meglátogatja az apja, beszélget vele, megkérdezi eleget tett-e ígéretének? A fiú a leghatározottabban kijelenti:

— Hogyne, mindennap imádkoztam t'filinben, hiszen megígértem neked és tiszteltem az akarodat.

Amire az apa elővette a fiú t'filinbeutliját és kihúz onnan egy 20 pengőst, amelyet hetekkel ezelőtt betett és így be-

bizonyította, hogy a fia bizony lódított egyet.

A 400 dollár esetéhez meg kell jegyezni, hogy Amerikában az a baj, hogy rendszeren nem az apák adnak a fiúknak, hanem megfordítva: a szülők kénytelenek elfogadni a fiuktól eltartást és kénytelenek tenni, hogy a fiúk elvetik a tradíciókat; az apák nem szólhatnak, hisz függő helyzetben vannak. Az egyik new-yorki rabbi legújabb prédikációjában olvassuk:

— A törái fenyegetés hogy: „*Enni fogjátok fiaitok és lányaitok húsát*”, megvalósul átvitt értelemben a mai new-yorki életben, amikor a jámbor szülők, fiaik és lányaik jóvoltából tengetik életüket, „*amikor fiaik és lányaik húsát eszik*” és mivelhogy a gyermekek viselkedése, nagy keserűséget okoz nekik, a kitarottságuk átkot jelent számukra. Ellenben az áldást megtalálhatjuk a zsolthár szavában:

— *Fiatal voltam, meg is öregedtem, de nem láttam elhagyott igaz embert, akinek a számára a gyermeke keresi a kenyeret*...

Frau Dr. Leo Deutschländer, Wien,

staatl. geprüfte Pädagogin, nimmt auf, Mädchen, zum neuen Schuljahr 1937-38

Geboten wird: in streng orthodox geführtem, kultiviertem Heim, Unterricht in Fremdsprachen (mit anschließendem Examen an der Universität), in jüdischen Fächern, Weltliteratur, Kunstgeschichte, Gymnastik und Haushaltung. Statt der Fremdsprachen werden auch kaufmännische Fächer gelehrt mit fremdsprachiger Korrespondenz.

Für in Wien studierende Mädchen bietet das Heim Arbeitsräume und Hilfe bei den Arbeiten.

Nähere auskunft durch: Rabbinat der Schiffschul, Wien II, Grosse Schiffsgasse, Dr. Fürst Aladár főgimnáziumi igazgató, Budapest, VI., Teréz-körút 21., oder direkt durch Frau Dr. Leo Deutschländer, Wien, VII., Halbgasse 22. Tel.: B-35-8-02.

G.-Tapolca gyógyfürdőn

megnyílik ENGEL JENŐ MISKOLCI
ORTH. KÓSER UENDÉGLŐS
PENZIÓJA komfortos szobákka!

LUHASCHOWITZ

gyógyfürdőn szigoruan orth. kóser
SINGER UENDÉGLŐS.
Elsőrendű konyha, szolid kiszolgálás,
mérsékelt árak.

PARÓKA

különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolalások, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER

BUDAPEST, VII. CSÁNYI UCCA 12
(Király ucca sarok)
Telefon: 1-310-79

Lea lekési a vonatcsatlakozást...

— Német zsidó történet —

Tavas van, sugárzó, gyönyörű tavasz. Svüosz előnapja. Az ég világoskék színben ragyog és a föld is ünnepi ruhát ölt. Minden virít és illatozik.

Mindebből keveset vesz észre két utas az ostende-frankfurti gyorsvonaton. Mindkettő úgy elmélyedt a beszédben, hogy csak futólag szemlélik a tavaszi mapsugárban szinpompázó rónát, amelyen a tovarobogó vonat átviszi őket.

A két utitárs — egy fiatal hölgy és egy férfi — csak a vonaton ismerkedett meg. A hölgy Angliából jön, ahol, mint nevelő volt alkalmazásban. Már egy teljes év óta nem látta szüleit és testvéreit. Hazautazik tehát, hogy a szép, magasztos Svüosz ünnepét az övéinél tölthesse. Mennyire örül! Ebben az évben valóban kétszeresen számolta az Omer napjait. Öröm ragyog a szemében. E szemekben lélek lakozik. Egy nagy tüzes lélek, melynek zsidóvalta le nem tagadható...

Másképpen a vele szembenülő. Ez egy teljességben német megjelenés. Karcsú és magas, kékszemű férfi, szőke hajjal, nyírott bajusszal: inkább egy civilben utazó hadnagynak látszott, mint annak, aki tényleg volt: fia, a korán elhunyt dr. Roth Izsáknak, L. város rabbijának. A zsidóságról nem is akart ő sokat tudni. Ő orvos és természetbúvár. Hisz ugyanis egy teremő, mindenföltű uralgó lényben, de a vallási szabványok betartásától már rég eltávolodott.

És az a kis barna Lea oly szánakozón nézett rá. Sötét szemében fájdalom és sajnálkozás rejlett a szegény „bölc” férfi fölött, aki már nem ismerte a csöndes, magasztos szombati nyugalom árszódó ihletét, aki már nem tudta: mily benső lelki örömet nyújt egy ünnep, aki már mit sem áldozhatott vallásáért, azon vallásért, melyért sok őse életét áldozta. Szegény ember! ... S amit szemei elárultak, azt majd ajkai is kifejezésre juttattak. Elmondotta egyszerű, de mégis elragadó szavakkal, melyekből meglátszott, hogy szívből jönnek.

A vonat befut egy nagyobb állomásra, ahol utasainknak át kell szállaniok. Amíg azonban poggyászaikat összeszedték és lassan, nyugodtan leszálltak, a csatlakozó gyorsvonat kigördült a pályaudvarról.

Nagy könnyekben úszott a két szeme a kis Ledának, aki kétségbeesetten tehetetlenül nézett az elrobogó vonat után.

— Vigasztalódjék — kérem — szólta a fiatal dr. Róth — 2 óra múlva jön egy személyvonat. Késő este érkezik ugyan haza avval, de én majd elkísérem hazáig.

Csodálkozva nézett feléje Lea:

— Igen, de azt a vonatot nem használhatom, — mondta, mert csak ünnep beállta után érkeznék meg.

— Nos, hát mi van abban? Tán csak nem tölti az ünnepet, melynek annyira örült, itt magánosan és csak nem halasztja el még a szülők viszontlátását, akik-től már egy éve van távol?

— És miért nem? Ezt a kis áldozatot csak megérdemli a vallás!

Büszkén veté hátra fejét, ajkain gúnys mosoly játszadozott, könnyei örömkönnyekké változtak, amidőn arra gondolt, hogy történjék bármi is, de ő nem szegi meg az ünnepet az utazás folytatásával.

— Kegyed bizonyára felhasználja a következő vonatot a hazautazásra, folytatta Lea. Adja át üdvözetemet az enyéimnek! I'ten Önnel!

Odanyújtá neki kis keztyűs kezét. A férfi elfordult. Egy pillanatig valami küzdött benne. Aztán hirtelen visszafordult.

— De nem, mégsem hagyhatom itt egyedül. Én is itt maradok.

— Óh! miattam nem kell aggódnia — felelt Lea vidáman. A jó I'ten nem hagy el engem.

A férfi ismét pillanatnyi harcot vívni látszott önmagával. A leánynak I'tenben való bizalma imponálni kezdett neki, arca pirult, láthatólag nagyon izgatott volt, ajkainak gúnys mosolya eltűnt volt és így szólt:

— De én sem szeretnék az ünnep beállta után megérkezni, én is szeretném ismét egyszer az ünnep ihletét érezni. Kegyeddél töltöm az ünnepet!

Lea szemei ragyogtak.

— Óh, mily szép ez Öntől! De mit kezdünk most?

— Először persze táviratilag értesítjük hozzátartozóinkat a csatlakozás lekéséről. Azután — gondolom — szállodába megyünk vagy itt a vasúti vendéglőben megebédelünk.

— Óh, ha ezt akarja, úgy akár haza is utazhatik miattam. Engem ugyan rá nem bír, hogy itt tiltott ételt élvezzek.

— Ön egy kis zsarnok. De ebben is követem példáját.

Most a címtárt kérték a pályaudvar portásától. Nemsokára egy kóser étkezde- és dr. Róthnak néhány zsidó ismerőse.

BECKERT HUGÓ
parókkészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27
(SKrek-ház) Mérsékelt árak!

rőse címére akadtak. Utóbbiaknál megtudhatják, vajjon elég megbízható kóser-e a restauráció? Továbbá volt ott egy mészáros, akinél mindenestre kapható valami. Az előbb még oly hitetlen doktor most saját magán nevetett, mily buzgóan és behatósan érdeklődik az ételeknek szigorúan rituális elkészítése felől. Furcsa! Mit mondanak majd barátai, ha megtudják? ...

Végre egy Blümlein nevű mészárosnál kaptak szállást. A kis Lea, akit a doktor nővérének mondott, már egészen kimerült a kiállott izgalomtól. Mily hősiessé tette ki magát az idegenben való kényelmetlenségnek.

Az ünnep beköszöntött. Blümleinék öreg ráncos arcukon meglátszott az ünnep öröme. A tágas szoba közepén álló kerek asztalon csinos fehér abrosz volt és rajta két nagy gyertyatartó égő gyertyákkal. Mennyire emlékeztette ez a doktort ifjúságára, az ő vig, boldog gyermekkorára. Egy mellékasztalon pedig a Svüoszhoz való turóskalács pompázott. Mindketten kényelmesen kullón szobákban helyezkedtek el a derék mészároséknál. Lea hidegvízzel felfrissítette arcát és rendbehozta haját. Az egyszerű, de finoman elkészített lakoma jól ízlett nekik, habár az öregek — mint mondák — ily előkelő vendégekre nem számítottak és azt kell elfogadniok, ami éppen van.

„Legújabb sürgöny, irtózatosszerű szerencsétlenség!” — hallatszott az utcáról. „Két vonat összeütközött, a halottak és sebesültek száma még meg nem állapítható” — hangzott a rikkancsoktól a lapok rendkívüli kiadásának tartalma.

Hol és melyik vonattal történhetett a szerencsétlenség? — tűnődött Roth doktor magában. Nem-e valóban az a vonat volt, amelyen ő is utazott volna, ha Lea itt nincs? Neki köszönhetett életét, menekülését és — ami még több — az újra visszanyert vallást. Az örömmel s I'ten iránti hálának soha ismert érzelmé ébredt fel benne és nagyon boldognak érezte magát. Amit évek során nem tett, imakönyvet vett kezébe, templomba ment s ájtatosan mondta el az ünnepi imát.

Jóllehet Lea az ünnepet az idegenben ülte meg, mégsem élt át soha oly fenséges szepet. S mikor az ünnep kimenetelét után az éjjeli vonattal hazautazott, tudta, hogy megtalálta azt a nemes férfit, akit oly könnyedén visszatért a vallás útjára, akiben ime a fenkölt zsidó érzések szunnyadozó szikráját lángra lobbantotta ... akivel életét bátran megoszthatja ...

Németből: Schäffer Dávid (Debrecen)

A nagy stadlon

Elbeszélés a XVI. századból, Lehmann nyomán. 21

— Lovaggá akar ütni a császár — folytatta a kapitány — és a katonai rangban is elő fogok lépni. Ezért merek olyasvalamit megtenni, amit más nem tenne meg. És ha a császár meg is tiltotta, hogy valakit elébe bocsásanak, én megkísérem megszegni a tilalmát. Nagyon jó uram ő és talán nem fog nagyon haragudni. De most beszéljen magáról!

R. Joselmann erre előadta azt a sok viszontagságot, amelyen keresztül ment, amióta nem látták egymást.

Ezután elhatározták, hogy másnap reggel találkoznak.

A kitűzött órában meg is jelent a váruvarban R. Joselmann, a kapitány már várta és akadálytalanul elkísérte a király előszobájáig.

— Kegyelmes uram, szólt a kapitány a szolgálattevő kamaráshoz, Őfelsége megparancsolta ugyan, hogy ne háborgassák, de mindig vannak kivételek. Ez is ilyen kivétel. Az én régi jó emberem, Joselin Rosheimből, a birodalom őssz-zsidóságának parancsnoka igen fontos ügyben szeretné hódolatát bemutatni Őfelségének. Szíveskedjék nekem megtenni azt a kivételes kegyet és jelentse be a császárnál.

— Magának, Jürgen kapitány, mindent megteszek. Bár nincs kizárva, hogy a császár haragudni fog, mert a betegsége egy kissé mogorvává tette a felséges urunkat.

A kamarás bement a szobába és egynéhány perc múlva hozta az értesítést, hogy a parancsnok úr beléphet.

Miksa császár karosszékekben ült jól betakaródozva, pedig a szobában igen kellemes volt és a kandalóban nagy tűz égett.

I'ten hozott, Joselin, hát mégis felkerestél; 6 évvel ezelőtt láttalak utoljára Salzburgban. Tudod, hogy összes beadványaidat kedvezően elintéztam. Neked köszönhető, hogy Elzaszban háborítatlanul tartózkodhatnak a te testvéreid.

— Felséges uram, évek óta vágyódom arra az alkalomra, hogy személyesen kifejezzem legmélyebb hódolatomat és köszönetemet.

Jól van, kérlek, jól van. Hát te mit csináltál a hosszú idő alatt? Nézd, én törődött aggyastán lettem. Sokszor gondoltam read és a veled folytatott beszélgetéseinkre. Te nagyon tudós ember vagy és azért olyasvalamit kérdezek, amit természetesnek fogsz találni, hiszen most már inkább a túlvilágra gondolok mint a földi létre. Te ismered az én életemet, tetteimet. Mondd kérlek egész őszintén: vajjon van-e reményem arra, hogy részem lesz a túlvilági üdvösségben? Hiszen bűneim is vannak, sokszor követtem el ballépést. Beszélj, de csak őszintén!

— Én azt valom a legteltesebb meggyőződésemmel, hogy felséges uramnak az az egy intézkedése, hogy az országos békét biztosította, olyan súlyosan esik latba az örök Biró előtt, hogy egész biztosan részesül a túlvilági üdvösség örök gyönyörében.

— Köszönöm neked, ezt a szívhezszóló kijelentést. Még nem vagyok öreg, de már elfáradtam. Most már csak egy kívánságom van, hogy biztosítsam unokámnak a császári uralmat. Ezért van szükségem az összes német fejedelmek és különösen a mainzi választófejedelem jóindulatára. Te bizonyára azért jelentél meg itt, hogy panaszkodjál ellene. Ismerem, ugyanis, hogy mit határoztak a rajnai fejedelmek Frankfurtban. Ha valóban ebben az ügyben jársz, úgy — sajnós — nem tudok szolgálatodra állani, hiszen belátod, hogy ebben a válságos helyzetben nem keveredhetem viszályba a fejedelmekkel a zsidók miatt.

R. Joselmann lesújtottan állott a császár előtt. Bense-

jében pedig fohászzkodott I'tenhez, hogy adja meg neki a kellő szót, ebben a nehéz órában:

— Felséges uram, amikor Jákob ösátyánk, elhagyatva a pusztába menekült az atyai háztól, megjelent neki álmában egy létra, amelynek lába a földön volt és csúcsa az égig emelkedett és ezen a létrán I'ten angyalai föl és alá jártak. Vajjon milyen angyalok azok, akik ezen a létrán emelkedtek és melyek azok, akik leszálltak: I'ten angyalai azok a fejedelmek, akik a népeknek sorsát irányítják és mi pedig hasonlók vagyunk az apai házból kiűzött, üldözött ösátyához. A fejedelmek, akik velünk szemben jóindulatuk és kegyelmek, fölemelkedhetnek a menyei lépcsőn, de azok, akik ok nélkül szenvedést és fájdalmat okoznak nekünk, lesüllyednek a menyei lépcsőn. *Felség! Nem a fejedelmeknek kegye, vagy kedvtelensége fogja Felséged unokájának a császári koronát fejére tenni, hanem a Mindenható I'tennek bölcsesége!*

A császár nem szólt semmit, mély gondolatokba elmélyülve hallgatott.

— *Felséges Uram!* — folytatta R. Joselmann. *Életemben sokszor éreztem I'ten közvetlen gondviselését, de soha olyan mértékben, mint éppen most és éppen abban az ügyben, amiért mostan könnyörögni akarok.* Frankfurtban találkoztam egy rongyokban kóborló ifjúval, ki azt mondta magáról, hogy ő lovag, költő és tudós. Senki nem hitte el neki, senki nem akart rajta segíteni. De én megsajnáltam, kiruháztam, felszereltem rangjához méltóan és éppen ő volt az, aki szószólóm volt a fiatal mainzi választófejedelem előtt, úgyhogy ez kegyelmesen meghallgatott és megígérte nekem, hogy mindenféle üldözéssel abbahagy, ha ezt neki Felséged megtiltja.

— És ki volt ez a lovag?

— Ulrich von Hutten.

— Oh, a fiatal lovag, nagyszerű ember, nagy költő és be is küldött nekem egy gyönyörű, dicsőítő verset, amelyet személyemre költött. Szóval, te azt mondd, hogy Albert választófejedelem nem veszi rossz néven, ha én az én kamaraszolgáimnak érdekeit képviselem. Én úgy képezelem a dolgot, hogy ő valószínűleg szavát adta arra, hogy küzi a zsidókat, de nem szívesen teszi azt meg, talán örül is, hogy én meg akarom ezt akadályozni.

— Felséged bölcsesége előtt az igazság nem maradt titokban.

Miksa erre megrántotta a csengő zsinórját és belépett a kamarás.

— Hivd be nekem Kuttentfelder kancellárt.

A kamarás kiment.

— Látod, látod, az én öreg kancellárom már meghalt, egynéhány év múlva én is megyek utána.

— A kegyelmes I'ten tartsa meg felségedet még soká, egészségben és erőben.

A kancellár belépett.

— Nézd, kérlek, írj egy levelet a mainzi választófejedelemhez, amelyben közlöm vele, hogy a legkomolyabban megtiltom neki, hogy az én kamaraszolgáimat kiüzze az ő országából. Részleteket találhatsz a frankfurti zsidók folyamodványában.

— Felséges uram, szólt közbe R. Joselmann, engedtesék meg nekem, hogy egy megjegyzést tegyek. Nem kegyeskednék az összes fejedelmeknek, grófoknak, karoknak és rendeknek legfelsőbb intelmet küldeni?

— Jó, nézd, intézd ezt el Kuttentfelderrel és holnap reggel gyere el ismét, akkor elibed terjesztem a leveleket.

Másnap reggel megjelent R. Joselmann a császárnál, aki aláírás előtt bemutatta neki a leveleket. R. Joselmann könnyekkel a szemében mondomta:

— Felséges uram, fogadja legmélyebb köszönetemet, mindannyian imádkozni fogunk hosszú és boldog életéért.

(Folyt. köv.)

HIREK NAPTÁR

Sabbosz B'haalajszchó, Szivon 19,
II. Perek.

Gyertyagyújtás (Bpest) : 7:20

שבת kimenetele „ : 8:20

סוף יום קריאת שבת (Bpest) : 6:45

Tisztelettel felkérjük t. előfizetőinket, hogy az esedékes előfizetési díjakat postafordultával beküldeni sziveskedjenek.

— Dr. Reiner Imre kiszállási a berettyóújfalusi és salgótarjáni hitközségekbe. A legutóbbi országos választógyűlésen elhangzott központi irodai jelentésből sajnálatosan csendült ki a túlzottan kiélezett hitközségi viszályok sokasága és ártalmassága. Az iroda nagy nyomtatékkal hívta fel a figyelmet a hékés hitközségi élet fenntartásának felekezeti és hitéleti fontosságára. Az iroda a maga részéről is fokozottabban működik közre a megbontott hitközségi béke helyreállításában és dr. Reiner Imre jogtanácsos többrendbeli személyes kiszállási utóbbi időben meg is hozták a kívánatos eredményt. E hó 12-én Berettyóújfaluba és e hó 23-án Salgótarjána szállt ki az ottani vitás ügyek békés kiegyenlítése céljából. Kiszállásai során dr. Reiner Imre jogtanácsosnak mindkét helyen sikerült a vizályok élet letompítani és a szemben álló felek között békés megértést létrehozni úgy, hogy komoly kilátás van a felmerült differenciák közérdekű megegyezéses elsimítására.

— Egy orth. filantrop halála. Amsterdami jelentés szerint ott elhunyt az ismert hollandi filantrop és Aguda-vezető Hollander Gyula, 58 éves korában. A megdicsőült néhány évvel ezelőtt Budapesten járt, mely alkalommal élénk érdeklődést tanúsított a magyar-orth. zsidóság viszonyai iránt; nagy megelégedéssel nyilatkozott előttünk a hazai orthodoxia mintaszerűségéről, jesivái, talimudtórái és egyéb olyan intézményei kiválóságáról, melyek a vallásosságának, a tradíciónak a jövő generációkba való átplántálását biztosítják, egyben azonban finom modorával szeliden kritizálta a magyar orthodoxia meglehetősen izoláltságát a világ-orthodoxiával való relációban. Hollander halála nagy vesztesége az egyetemleges orthodoxiának.

Magas Tátra! Orth. kóser Schreiber-pensió!

Ó-Tátrafüreden (Telefon 43)

és Tatranska Lesná-n Villa Erika, p.p. Tatr. Lomnica, Tel. 28.
Elsőrangú házak. Mindkét villa legmodernebb komforttal. Elismerően elsőrangú ellátás. Elő- utószobában 10% kedvezmény. Bővebb fevilágosítás:
MÓR SCHREIBER, STARY SMOKOVEC (Ó-Tátrafüred.)

— A hunfalvi Jahrzeit Szivon 11-én pénteken az idén is a megszokott bensőséggel folyt le. A tanítványok és tisztelők számai zárandokoltak egész nap a 18 év előtt elhunyt nagy Rebbe *Rabénu Smiél Rozenberg* z. c. l. sírboltjához, ahol a Caddik érdemében kérték a Mindenható segítségét az élet ügyes-bajos dolgaiban. A péntekre való tekintettel kora hajnalban megindult a zárandoklás, számon azonban ott maradtak שנה -ra, hogy az ugyancsak ottmaradt *Buchsbaum Józsua* galantai főrabbi Tóra-igében gyönyörködhessenek. Igen jelentékeny számban érkeztek azonban vasárnap is, köztük *Ungár S. D.* nyitrai főrabbi, számos tanítványok kíséretében. E helyen megemléjtük, hogy a közelmúltban elhunyt a régi Hunfalva egyik igen tekintélyes és népszerű alakja, *R. Majse Oser Roth* z. c. l. 92 éves korában. A megdicsőült kiváló férfiú volt és igen előkelő családból származott.

x Tavaszi felöltők, öltönyök, készen és méret után, legolcsóbb árban, saattéz-mentesen: Deutsch Mór és Fiainál, Károly-körút 28.

— Arab terroristák fészkelődése. Jeruzsálemből táviratozzák: A május 18-ára virradó éjjelen arab terrorcsoportok felgyújtották az árpaföldeket az ujonnan létesített *Tel Amal* kolónián az Émekben; több tuat dunam föld gabonáját tették tönkre. Szombaton földölöztek egy a Karmel hegyén levő sátorra, a rendőrség megindította a vizgálatot. Lifta arab faluban a rendőrség nagyobb-mennyiségű robbanóanyagot jutott a nyomára, ezzel kapcsolatban 6 arabot tartóztattak.

— Tiszadobról jelentik: Saboszkor az örök szombat nyugalmába költözött *R. Akivo Lindensfeld* z. c. l., a széleskörben ismert talmidchóchom és jótevő. Vasárnap lefolyt impozáns temetésén *Briszk* főrabbi (Tiszadada) mint a nagy pozsonyi gaon a *Sévet Szajfér* egyik legkiválóbb tanítványát aposztrofálta az elhunytat, aki minden szabad idejét Tóratanulással töltötte és hirneves gaonokkal folytatott Tóra-levelezést. Ezután fia *Lindensfeld* Emil (Mád), legidősebb veje *Krausz* I. (Demecser) és nása *Salczter* Jenő (Mád) szivbemarkoló heszpedei követtek. A községi képviselőtestület élén megjelent református lelkész, a község, valamint a Takarékpénztár nevében mondott utolsó I'tenhozzádot a megdicsőültnek, akit, úgymond, felekezeti különbség nélkül az egész község gyászol.

Szülők figyelmébe!

Közeledik az iskolaév bezárása. A mai gazdasági viszonyok folytán sok szülő kénytelen lemondani saját nyaralásáról, de gyermekének egészsége érdekében mindent elkövet, ha szülői otthon helyettesítő üdülőtelepen helyezheti el. E cél vezérelt, amidőn a szülők tizedik évi bizalmával *Ujhután* (Lillafüred mellett) *Magyarország legmagasabban fekvő klimatikus gyógyhelyén* (fenyőerdő) külön bérelt villában az üdülőt újból megnyitott.

Különösen ajánlatos: gyenge szervezettű, vérszegény, étvágytalan és orvosi tanácsra üdülést igénylő gyermekeknek. Szeretetteljes bánásmód, szakszerű figyelmes gondozás, vallásos nevelés, német nyelv és orvosi ellenőrzés — szülői referenciákkal — biztosítva.

Az elsőrendű ellátás: *Horovitzné orth. kóser penzióban* (naponta ötször) nyer megbízható elintéztést.

Az intenzívebb felügyelet végett — jelentkezés csak június 20-ig vehető figyelembe. Felvétel a 6-ik évtől. (Leányokra külön felügyelet.) *Csoportos indulás Budapestről július 1—5 között.* A kedvező feltételeket készséggel közli (válaszbélyeg): *Reichmann Mór tanító, Kecskemét, Lestár-tér 1.*

HEIDEN JENŐ OPTIKA—FOTÓ

Budapest, VII., Király-utca 21. szám.
Telefon: 1-381-10. Szombaton zárva.

BALATONFÜREDEN

MEGNYILT özv. POLLÁK
DÁVIDNÉ ORTH. KÓSER
VENDÉGLŐJE, dr. Ajtós E.
Imre igazgató főorvos
villájában.

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készít hullámosított hajból; javítást, ondolálást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ
parókakészítő és női fodrász,
Budapest, Király-u. 53.

Mátrafüreden

a közismert orth. kóser KLEIN
PENZIÓ ÉS GYERMEKÜDÜLŐ,
magas fekvésű villában, folyóvizesszobákkal megnyit.

Prospektust küld:
KLEIN-PENZIÓ, GYÖNGYÖS.

— Búcsú az Orezy-templomtól. Abból az alkalmából, hogy az Orezy-háznak (Király-u. 1.) már azon része is lebontásra kerül, amely a templomhelyiséget magában foglalja, az Orezy-templomban az utolsó I'tentiszteletet június 1-én délután 6 órakor tartják. Ugyanakkor a óbudai Freudiger Ábrahám kormányfőtanácsos, a budapesti orthodox hitközség elnöke a helyszínt rendkívüli képviselőtestületi ülést hívott egybe, hogy rámutasson azokra a mély- és jelentőségű kapcsolatokra, amelyek a budapesti orthodox zsidóságot az Orezy-templomhoz fűzik. A bucsubeszédet Sussmann Viktor rabbi fogja tartani. A budapesti orth. Sasz-Cheva is ezuttal válik meg az általa közel egy évtized óta használt templomától és bész hamidrosaitól.

— Hitligánok vandalizmusa Bresztli-tovszicban. Varsóból táviratozzák: Ez a 25.000 főnyi lengyel város sokat szerepelt annakidején a világháború hadijelentéseiben. Most azonban az egykor híres városka hírhedségre tett szert azért, hogy vandál tömegek sorra lerombolták benne a zsidó üzleteket, bezúzták a zsidó lakások ablakait és számos zsidónak vélt embert véresre vertek. A nem-zsidó kereskedők és háztulajdonosok a pogromistáktól való félelmükben keresztény jelvényeket szegeztek ki az üzletajtókra és a házak kapujára. A pogrom után — megérkezett a megerősített karhatalom. A lengyel-zsidó képviselők interviáltak a belügyminiszternél, aki megígérte, hogy megfogja akadályozni a zavargások megismétlődését. Az esetet a parlamentben is szóvá tették.

— Tóraavatási ünnepség. Brik Miksa, a bonyhádi orth. iskolaszék elnöke és neje szül. Engelman Bella lélekemelő ünnepély keretében avatták fel Soviájsz első napján az általuk saját lakásukban inatott Széfer Tórá. A fenséges „chinüch“-ünnepség, melyen a hitközség apaja-nagyja résztvett, felejthetetlen élménye marad minden résztvevőnek. Az ünnepélyen Brik Miksa meghatóan szép beszéd keretében adta át a Széfert rendeltetésének, majd Pressburger Áron főrabbi és Krausz Salamon hitközségi elnök méltatták a nap jelentőségét. A templomból chüpe alatt jöttek a régi Széferekkel az új elébe, majd miután az új Széfert is bevitték a chüpe alá, hosszú sorban követte a község a templomba. A gyönyörűen megírt Tóratekeres Allweisz Jakob bonyhádi szajfár munkája, a Tóra-díszek Heiden Leó cég művészi kivitelét dicsérik.

Rákoshegyén orth. kóser pensió
villanegyedben néhány személynek
kapható. Iczkovits kántor.

— Soviájszkor 25.000 zsidó ájtatoskodott a Nyugati Fálnál. Jeruzsálemből jelentik: Soviájsz első napján mintegy 25.000 zsidó zárandokolt el a Nyugati Falhoz. Jeruzsálemben kívül számosan voltak Tel Avivból, Haifából, telepések és külföldi turisták, akik a Szent Falhoz vezető óvárosi utakat egész nap megtöltötték. Dávid király sírját az első napon 200 keleti zsidó kereste fel, a második napon (Dóvid Hamelech Jahrzeitja) számos askenáz zsidó zárandokolt a zsol-táros király sírjához.

— Egy német zsinagóga eladása. Münchenből táviratozzák: A Bamberg melletti Buttenheim község 1740-ben épült zsinagógája eladatot. A buttenheimi hitközség a 30 éves háboru után keletkezett. A templom művészies kivitelű frígládája, az „orajn hakajdes“, a bambergi hitközséghez került.

— A budapesti orth. hitközség Leánytövbé-képzőjének összefoglaló vizsgái. A budapesti orth. hitközség Leánytövbé-képzője június 6-án, 8-án és 9-én vasárnap, kedden és szerdán délelőtt 9—12-ig tartja évvégi összefoglaló vizsgáit, melyeken az érdeklődő szülőket szívesen látja. (Kertész-utca 32. II. emelet)

x Felhívjuk hölgyolvasóink figyelmét Spitz Herman cég selyem- és szövet áruházára (Erzsébet krt. 34), hol a nyári szezon ujdonságai már a legnagyobb vá-

lasztékban megérkeztek. A legszebb selyem- és mosó anyagok a cég kirakataiban feltűnnek olcsó árakkal.

Nyilttér*)

BPESTI AUT. ORTH. IZR. HITK.

FIGYELMEZTETÉS!

Az orth. kóser háztartásokat vezető t. híveinket ezuton értesítjük, hogy KATZ HERMANN VI. Hungária felső körút 74. szám alatti baromfikereskedőtől a rituális felügyeletet התשנ"ה -t a mai napon megvonjuk. Ennélfogva figyelmeteljük t. híveinket, hogy nevezett baromfikereskedő árúja nem áll felügyeletünk alatt és az általa fogalomba kerülő baromfi vésetjei és egyéb „seilez“, sem általunk, sem paszkenerünk és felügyelőink, sem pedig egyéb, rituális felügyelettel megbízott közegeink által rituális szempontból megvizsgálva és ellenőrizve nem lesznek. Ennélfogva nevezett baromfikereskedő által forgalomba kerülő baromfiért orth kóser szempontból felelősséget nem vállalunk. Budapest, 1937. évi május hó 24.-én.

A BUDAPESTI AUT. ORTH. IZR.
HITKÖZSÉG RABBISÁGA ÉS
ELŐLJÁRÓSÁGA.

*) Az ezen rovatban közöltékért kizárólag a közlemény beküldője felelős.

ROSENBAUM orth. kóser pensió SIÓFOKON

BATTHYÁNY-U. 4. Telefon 112. Modern kényelem. Elsőrangú konyha. Mérsékelt árak.

A tabl orth. rabbiság felügyelete alatt.

Eredeti angol szövet-
különlegességek Kazár Nándor
posztókereskedőnél V., Deák Ferenc-u 14. — Szombaton zárva.

STRENG כשר WILLEN-PENSION KREUZBERG
BREITENSTEIN am SEMMERING,
Seehöhe 1050 M. Telefon: 11
Leitung: FRAU LOLA SCHIFF, WIEN II.
KRUMBAUM G. 1., Tür 20.
Telefon: A 44-4-62. Auf Wunsch Prospekt.

Orth. kóser sajt, vaj, idei juhturó
Özv. PAPPER DEZSŐ-né
Bpest, VII., Dob-u. 19. Tel.: 1-345-30.
Nagyban Kicsinyben

Nyilvános jogu izr. polgári iskolával
kapcsolatos orthodox internátusba Vácon
megkezdődtek az előjegyzések a köv.tanévre. Internátusi díj évi 700 pengő.
Prospektust küld: Hersch Alapítványi Internátus, Vác.

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szöveg egyenként 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Állás-
keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb
hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre
küldendő be; lehet 10 filléres levélb-
lyegekben is.

A sátorajauhelyi aut. orth. izr. anya-
hitközség שי"ב מומחה kántormetszői
állásra pályázatot hirdet. Pályázótól
megkívántatik, hogy talmidchóhom jór
somájim merabbim, 40 éven aluli ma-
gyar állampolgár, jó בעיקר וטוב
legyen מורה אומן előnyben. Kel-
lően felszerelt pályázatot június 15-ig
alulírott elnökséghez küldendők. Uti-
költés csak meghívottaknak térítettik
meg. Az aut. orth. izr. hitk. elnöksége.

A sájoszentpéteri orth. izr. hitközség-
nél betöltendő kántor-metszői állásra oly
működésben levő 40 éven aluli magyar
állampolgár pályázhatnak, akik a sa-
jchet mímche úmüvhek v'jór somájim
merabbim feltételnek teljesen megfelel-
nek. Javadalmazás megegyezés szerint.
Pályázatok — képesítési és működési bi-
zonyítványok másolatával felszerelve —
legkésőbb 1937. június 10-ig (Rajs-chaj-
des Tamüz) alulírott hitközségi elnökhöz
nyújtandók be. Dr. Sichermann Sándor.
hitk. elnök.

A szendrői orth. izr. hitközség pályá-
zatot hirdet metszői állásra. Pályázhat
minden nőt, kiscsalád, lehetőleg 35
éven aluli magyar állampolgár, kinek ki-
fejezetten kellemes hangja van és a
s'chitó-ban nagy gyakorlattal bír, vala-
mint három orth. főrabbitól kabólvól
rendelkezik. Fizetés: megegyezés szerint.
A pályázat benyújtandó, lehetőleg minél
előbb, alulírott hitközség elnökénél. A
megválasztottnak költségeit megtérít-
jük. A pályázó מורה is legyen.
Groszmann Jenő hitk. elnök.

A mezőkövesdi orth. izr. hitközség a
pászkasütési jognak több évre leendő
bérbeadására iránt pályázatot hirdet. A
rendelkezésre álló gépekről és a bérlet
közelebbi feltételeiről a hitközség elnöke
személyesen ad felvilágosítást s az írás-
beli ajánlatok ugyancsak a hitközség el-
nökéhez küldendők legkésőbb f. é. június
hó 15-ig bezárólag.

Ujdonság! SEVILLA BOROTVÁLÓPOR
Tökéletes készítmény! Feltűnő olcsó árban!
BARBIEN VEGYIPAR, Budapest, VI., Király-u. 30. Telefon: 119-564.

Orthodox Izraelita Leányinternátus, Vácon

elemi, polgári és kereskedelmi tanulók részére. Egyedüli az országban. Modern
épületben a legkényesebb igényeket kielégítő higiénikus berendezéssel. Bőséges
ellátás. Családi és vallásnevelés. Egészségügyi és tanulmányi gon-
dos ellenőrzés. Komoly felügyelet. Német társalgás. Szünidőben nyaralás heti
25 pengőért. Prospektust küld:

Hirschfeld Leányinternátus, Vác

Apró hirdetések

TANÍTÓJELŐLT nyárra elmenne gye-
rekekhez. „Héberre is” jelige.
SOPRONBAN orth. kóser penzió a Lő-
verekben: Galagonya köz 5, a Lőver-
uszodától 3 perc. Klein Regina.
BENŐSÜLHET vidéki városba jó üzlet-
be, 30 év körüli szigorúan vallásos, in-
telligens, agilis fiatalember, lehetőleg
volt böcher. „Nagykereskedő” jelige.
RÉGI, jól bevezetett orth. baromfiüzlet
elhalalozás miatt átadó. Érdeklődni
Bernsteinnél, Dob-u. 39.

INTELLIGENS, szép lányomat, kinek
vidéki nagyváros főutcáján jól beveze-
tett rőfös-divatárú üzlete van, férjhez
adnám 40 évnél nem idősebb, szombat-
tartó, intelligens, szakmabeli jó üzlet-
emberhez. „Harmonikus élet” jelige.
RABBIHELYETTES özvegye, 60 éves,
ép, egészséges, ezuton keresi idősebb
férfiak tisztés ismeretségét házasság
céljából. Házvezetőnőnek is ajánlkozik.
Cím válaszlapon a kiadóban.

MÁTRAFÜREDI pensióban orth. sza-
kácson azonnalra felvétetik. Cím ket-
tőslapon a kiadóban.

Jelígés levelek továbbításához 20
filléres bélyeg mellékelendő.

BENŐSÜLHET jó hangú böchür tal-
midchóhom v'jór somájim, nagyobb
hitközségbe. „Kántor-metszőnek kitan-
títjuk” jelige.

FALUSI metsző keres baromfikereskedő-
társat, ki kóser árunk Bécsebe szállí-
tási engedélyével és vevőkörrel rendel-
kezik. Tőke nem szükséges. Jelige: „Jó
baromfividek”.

MÁTRAFÜREDEN folyóvízes szobák-
ban napi 5 P-ért nyaralhat: Mandl
orth. kóser pensióban.

ORTHODOX háztartásba vallásos főzni-
tudó zsidóleány felvétetik. Mária Va-
léria-utca 1. Félemelet 6.

LIBAZSIR, frissen olvasztott, orth.
kóser, 5 kg. dobozban kg-ja 2.40.
Frankó, Kornhauser Adolfnál, Debre-
cen. Simonffy-u. 1.

LAKODALMAKAT, banketteket a leg-
szébb kivitelben, legolcsóbban szervi-
roz, ujonnan elegánsan berendezett
százterítékes helyiségében: Klein orth.
kóser étterme, Debrecen, Piac-u. 66.

WEISZMANN Gizella nőruhaszalonját
Váci-utca 9. III. e. 5 alá helyezte át.
Ugyanott tanuló és kizilányok felvé-
tetnek

IDŐSEBB úr háztartásába németül be-
szelő vallásos zsidónő kerestetik. Cím:
Izabella-utca 85. I. 10.

ZUGLIGETBEN modern villában auto-
busz- és villamos közelében, pensió-
szerű orthodox ellátást vagy házon-
kívüli kosztot adok. Schiffer Izidor,
Árnyas-út 10 Telefon: 164-838.

FESTÉK, háztartási cikkek, szappan
beeresztő, stb. illatszerek, tűzifa, szén,
legolcsóbban. Kívánatra házhoz szállít-
va. Friedmann festékkereskedő VI.
Kazár-u. 2. Telefon: 1-269-23. (Szom-
baton zárva.)

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfeül soronkint 1 P)
Stark Frida Zemplénagárd, Kantner
Bernát Ilk, jegyesek.

Frank Abraham Bpest, eljegyezte
Márkus Kornéllát Miskolcra.

Orenstein Ilonka Hajdubagos, Katzen-
der Mihály Váncsod jegyesek. (M.ké.h.)

Weisz Sárika Miskolcon házasságát
kötött Haas Ferencel Püspökladányból.
Spitz Fannyt Spitz Salamon leányát
Beregszász, eljegyezte Weinberger Armin
Oradea (Nagyvárad).

Ifj. Goldschmid Józsefnek (Sárvár)
Breuer Évivel (Pápa) való eljegyzésé-
hez, valamint Hoffmann Sándornak
(Sárvár) Schlesinger Szerénnel (Sár-
vár-Paks) való eljegyzéséhez szívélye-
sen gratulál: Tiferesz Bachurim Sárvár.

Fonföder Nathan békéscsabai hitk. el-
nök imponáns keretben ünnepelte Oszkár
fia barmiczvóját. Az ifjú a kitünően
előadott charifűsz- és Magidűsz-drósjá-
val magával ragadta az egész megjelent
hitközséget, mely mind az ifjút, mind az
örömszülőket meleg ovációban részesítte.
Ezután Tigermann főrabbi megkapó
beszédében méltatta az ünnep jelentőségét.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ék-
szerárak legmegbízhatóbb vétel és el-
adási forrása GESTETNER IMRE,
Ujpest, Király-u. 47. Budapesti telefon
2-945-60. Ékszertervező.

NAGYMAROSON

Meinzi-u. 8, a vasút és hajóállomások
közeliében megnyílt

ÖZV. STERN SALAMONNÉ (R. SLOJME
ELIMELECH ÖZVEGYE) ORTH. KÓSER
ÉTTERME ÉS PENZIÓJA

Elsőrendű házikoszt, pontos kiszol-
gálás, mérsékelt árakkal.
Referencia a bpesti orth. rabbiság
és a Zsidó Ujság szerkesztőségére.

Felölös szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ
Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

אללגעמינע יידישע צייטונג

כה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"לSzerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.Szerkeszti:
Groszberg JenőTörténelmi pillanatok légkörében
a száznegyvenéves Orczy-templom bucsuztatóján

„Moajn atto hojiszó lóni
b'dajr vodajr — menedékünk
voltál nemzedékről-nemze-
dékre”. (T'hilim 90. 1.)

A Zsoltáros e szavai a talmudi bölcsek
értelmezése szerint azt jelentik: Az egy-
mást követő nemzedékek viharában, Iz-
ráel menedéke csak a templom és a tan-
ház. („Ilü bóté k'nészijajsz üvöté midró-
sajsz”) Ilyen értelemben nemzedékeken
át menedéke és erőssége volt a pesti hit-
hő zsidóságnak az a templom, az a tan-
ház, amely abban a teremben alakult ki,
amelyt 1796-ban báró Orczy bérbeadott
a Pesten letelepedett zsidóságnak val-
lási célokra. Nemzedékről-nemzedékre itt
talált erősséget, támaszt a zsidóság, ez a
hely közel öt emberöltőn át az imának,
az áhitat mélységének, a Tóra tanulása-
nak volt szentelve. Ahogy Divré Hajo-
nim-ban (29) el van mondva a szentély-
ről: „V'chol hakohol mistachvim v'hasir
m'sajrér — az egész gyülekezet meghaj-
lott, mikor az ének felhangzott”, úgy
volt nemzedékeken át ebben a szentély-
ben: a v'filló, a Tóra szent dallamaira
az ájtatos közönség alázattal borult le
az Örökkévaló előtt. Ezen másfél század
alatt történelmi idők viharai ostromolták
a zsidóságot, de a ház dacolt a viharok-
kal. S most elérkezett elmulásának ideje.

„Jivódá k'mévi v'móló biszvoch écz kar-
dümajsz” (T'hilim 74) úgy érezzük, mint
amikor a fák ágaira fejsze lendül, a fa-
ragványokat már összetörték a kalapá-
csok s a pörölyök.
Lerombolják a házat, búcsúzott a köz-
ség. És megvalósult ímént más értele-
ben is a fentebb említett ige: „Az egész
gyülekezet meghajlik, amikor az ének
szava hangzik”. Ima és szónoklat fel-
hangzik, az emberek meghajolnak, köny-
nyek gyűlnek a szemekbe, az elmulás fa-
kasztotta melancholia egyesül a remény-
nyel és felszáll a fohász: Jehi Hasém
Elajkénü imónü kaaser hójó im avajszé-
nü ... — legyen az Örökkévaló velünk,

ahogy volt elődeinkkel, ne hagyjon el
minket és ne taszítson el magától, hogy
irányítsa felé szívünket”. Ezt érzi a
templomban összesereglett ájtatos közö-
ség; az öregek, a férfiak, a gyermekek,
mindannyian átérzik, hogy az örök mu-
landóság közepette van valami ami örök:
I'ten kegyelme, a Tóra fénye, amely élet-
ben tartja az egymást követő nemzedé-
keket.

Amint mult számunkban jeleztük, jú-
nius 1-én kedden délután 6 órakor búcsú-
ítentiszteletré gyülekezett a budapesti
orthodoxia a lebontásra ítélt Orczy-ház
templomában amely a Kazinczy-templom
felépítéséig a hitközség főtemploma volt
és 16 esztendeje a sasz-chevra templomá-
ul és tanházául szolgált. A templom bú-
csuztatásának eme történelmi pillanatában
már a külső kép is megindító. Halk kopá-
pácsolás hallatszik, a templom felett
munkások dolgoznak, bontják a háztetőt,
A női karzaton, egymásra dobáltan he-
vernek székek, imaállványok, gerendák,
a „gitter” már teljesen le van bontva.
Már napokkal előbb átvitték a sasz-chev-
ra új templomhelyiségébe a nagy, impo-
zans orajn hakajdest, melynek kopár he-
lye 3 porajchesszel van — nem teljesen
— elfedve; előtte egy egész kis pót-frigylá-
da ... Mély megindultság vesz erőt a
lelkeken ...

Este 7 óra. A templom zsúfolásig
megtelt hívőkkel, az emeleti női karzat
jobb szárnyán hölgyek, bal szárnyán
férfiak szoronganak; itt helyezkedett el
a főkántor ennekara is. Az orajn hakaj-
des helye előtt zöld asztal, körülötte az
előjáróság tagjai foglalnak helyet.
Sussmann, Steif, Grosz hitk. rabbikkal,
a hitközség és a saszchevra vezetőségé-
vel, valamint a templomegyesületek rab-
bijaival és előjáróival az élén: megje-
lent a budapesti orthodoxia színe-java.
Ott láttuk Horovitz Jenő jeruzsálemi
rabbit is. A hitközségnek gyűlésre egy-

behívott 150 tagu képviselőtestülete tel-
jes számban megjelent. A zöld asztalnál
pár szóval vezeti be a történelmi aktust
óbudai Freudiger Abraham elnök.

— Mélyen tisztelt Képviselőtestület,
igen tisztelt Szent Gyülekezet! — kezdi
elérzékenyülten. Előljáróságunk egybe-
hívta önöket, hogy ebben a történelmi
pillanatban, amikor száznegyven éve
fennálló templomunkat kényszer követ-
keztében becsukjuk, jelen legyenek. Csak
azt akarom mondani, hogy most csupán
az ajtókat zárjuk be, de a szellemet,
amely száznegyven esztendőn keresztül
itt élt, magunkkal visszük. És a mi hit-
községünk I'ten segítségével ebben a
szellemben mindenkoron fenn fog állni,
ad bíasz hajajél ...

Elnök ezután elhagyja helyét, a szó-
székre lép, ahol 40 percig tartó hatal-
mas, talmudi és midrasi citátumokkal
telítődött beszédében lepergettette a
pesti zsidóság és az Orczy-templom más-
fél százados történetét. A nagy beszéd
vázlatát a következőkben adjuk:

Freudiger Abraham:

Mélyen tisztelt Hitközségi Gyülekezet!
Majráj v'rabajszáj! Búcsúzni jöttünk et-
től a helytől, amelyet elődeink 140 évvel
előtt megszereztek, hogy hajléka legyen
az igazi tórai vallásosságnak. A bontó
csákányok már lerombolták köröskörül
a falakat, nemsokára ezek a falak is ál-
dozatul esnek és mi úgy érezzük, hogy
megvalósul a prófétai szó: „even mikir
tiz'ok — a falakból a kő zokog” és szí-
vünk sajgása kiséri az összeomlás szo-
morú hangját ... Hisz ez a hely 140 év
óta: „mikdos m'ot — kicsiny szentély”
volt, ahonnan „el nem mozdult az i'teni
dicsőség”, az Orczy-templom volt köz-
pontja az utolsó évtizedek vallási életé-
nek, itt imádkoztak, itt tanultak Tórát
százszázok. És a Mindenható segítségével
reméljük, hogy a fővárosi orthodoxiába
innen kiáradt szent szellem (k'duso ri-